

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja na roky 2023 - 2030

Obec Malé Zlievce

Schválené Obecným zastupiteľstvom dňa: 25.04.2023

OBSAH

Úvod	4
1. Analýzy a zhodnotenie východísk pre rozvoj obce	7
1.1. ŠIRŠIE ÚZEMNÉ VÁZBY A POLOHA OBCE	7
1.1.1. <i>Priemet územno-plánovacích dokumentov</i>	7
1.1.2. <i>Prírodné pomery</i>	8
1.1.4. <i>Životné prostredie</i>	11
1.2. HISTÓRIA, OSÍDLLENIE, URBANISTICKÝ VÝVOJ	12
1.2.1. <i>Historický vývoj obce</i>	12
1.2.2. <i>Kultúrne dedičstvo</i>	13
1.2.4. <i>Bývanie</i>	15
1.3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	16
1.3.1. <i>Doprava</i>	16
1.3.2. <i>Vodné hospodárstvo</i>	16
1.4. SOCIÁLNA INFRAŠTRUKTÚRA	17
1.5. HOSPODÁRSKA ZÁKLADŇA	18
1.5.1. <i>Priemyselná výroba</i>	18
1.5.4. <i>Rekreácia a cestovný ruch</i>	19
1.6. ĽUDSKÝ POTENCIÁL	20
1.6.1. <i>Obyvateľstvo</i>	20
1.6.2. <i>Kluby, združenia a spolky</i>	22
1.7. TRH PRÁCE	22
1.8. FINANCOVANIE OBCE	25
2. Strategická, návrhová časť	25
2.1. SWOT ANALÝZA, STEEP ANALÝZA	25
2.2. PROBLÉMOVÁ ANALÝZA	30
3. Programová a realizačná časť	31
3.1. STANOVENIE CIEĽOV.....	31
3.2. STRATEGICKÝ CIEĽ A ŠPECIFICKÉ CIELE	32
3.3. ROZPRACOVANIE RÁMCOVÝCH AKTIVÍT OBCE.....	34
3.3.1 Súhrnný prehľad projektov obce Malé Zlievce na roky 2023 – 2030	36
3.5. POSTUP PRI IMPLEMENTÁCII.....	40
3.6. SYSTÉM MONITOROVANIA A HODNOTENIA	40
4. Finančná časť	42
ZÁVER	47
Zoznam použitej literatúry	47

Názov:	
PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MALÉ ZLIEVCE	
„AKTUALIZÁCIA“	
Plánovacie obdobie	2023 – 2030
Schvaľovací orgán	<i>zastupiteľstvo obce Malé Zlievce</i>
Územné vymedzenie	<i>Banskobystrický samosprávny kraj, okres Veľký Krtíš, Obec Malé Zlievce</i>
Dátum schválenia	25.04.2023
Koordinátor tvorby aktualizácie PHRSR	<i>Centrum prvého kontaktu pre podnikateľov, J. A. Komenského, Veľký Krtíš</i>
Publikovaný	http://www.malezlievce.sk/
Verzia	1.2

Úvod

“PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MALÉ ZLIEVCE“ (ďalej len PHRSR) bol vypracovaný ako strategický plánovací dokument pre udržateľný rozvoj obce. Je aktualizáciou už pred tým vypracovaného Plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja Malé Zlievce. Výstupom je komplexný audit rozvojového potenciálu v území zhrnutý formou SWOT analýzy, na základe ktorého je zadefinovaný návrh možností rozvoja obce s využitím dostupných miestnych zdrojov a návrh na konkrétne projekty a programy. Program bol spracovaný metódou interaktívneho plánovania, kde do tvorby a pripomienkovania tohto dokumentu bola zapojená nielen samospráva, ale aj občania, neziskové združenia a podnikatelia. Cieľom PHRSR je navrhnúť takú predstavu o rozvoji obce, ktorá vyjadruje ekonomické a sociálne záujmy jej občanov a zároveň je v súlade s prijatými nadradenými koncepciami vyššej úrovne. Táto stratégia je otvoreným dokumentom a podľa potreby obce bude priebežne aktualizovaná a dopĺňovaná.

Začína sa nové programové obdobie v rámci politiky súdržnosti Európskej únie na roky 2021 - 2027. Z tohto dôvodu sa obec Malé Zlievce rozhodla spracovať aktualizáciu predchádzajúceho programu a zabezpečiť tak podmienky pre ekonomický rozvoj obce, ktorá bude schopná efektívne využívať všetky zdroje - prírodné, kultúrne, finančné aj ľudské. Nový PHRSR je navrhnutý na programovacie obdobie rokov 2021 – 2027 s platnosťou do roku 2030.

Spracovanie rozvojového dokumentu bolo motivované predovšetkým potrebou koncepčného cieľavedomého a transparentného riadenia a rozhodovania v snahe čo najefektívnejšie riešiť problémy a výzvy rozvoja obce. Rozvojový strategický dokument má pre obec veľký význam pre získanie zdrojov zo štátneho rozpočtu a doplnkových zdrojov pre rozvojové projekty obce. Je však dôležité, že využiteľnosť dokumentu nie je obmedzená iba na získanie zdrojov EÚ, pretože strategické plánovanie v sebe obsahuje ciele a priority, ktoré nie je možné riešiť iba s využitím fondov EÚ, ale pre ich realizáciu sú k dispozícii aj iné finančné zdroje – nadácie, štátne dotácie, vlastné zdroje a pod. PHRSR na roky 2021 – 2030 je vypracovaný v súlade so zákonom 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov. Tento zákon ustanovuje ciele a podmienky podpory regionálneho rozvoja, upravuje pôsobnosť orgánov štátnej správy, vyšších územných celkov, obcí a ďalších subjektov územnej spolupráce a podmienky na koordináciu a realizáciu regionálneho rozvoja.

Vypracovanie a následná realizácia návrhov strategického rozvojového dokumentu je zložitý proces, náročný na koordináciu, odborné vedomosti a zabezpečenie množstva väzieb. Pri jeho príprave je nutné zohľadniť množstvo dokumentov, ktoré tvoria určitý strategický alebo legislatívny rámec a majú nadradený charakter.

Ida hlavne o väzby na tieto dokumenty:

- strategické a programové dokumenty SR a EÚ,
- príslušné odvetvové politiky,
- aktuálna legislatíva pre jednotlivé riešené oblasti,
- platná územno-plánovacia dokumentácia rôznych stupňov

Spracovanie PHRSR sa z metodického hľadiska riadilo najmä:

- zákonom č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov
- Metodikou inštitucionálneho rámca tvorby verejných stratégií schválenou uznesením vlády SR č.197/2017 a nadradenými programovými dokumentmi

- Metodikou na vypracovanie programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce/obcí/VÚC, verzia 2.0. Bratislava: MDVRR, 2015.
- Metodikou tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja, 2020

Zohľadňuje ciele a priority ustanovené v PHSR Banskobystrického samosprávneho kraja na roky 2015 – 2023.

Pri spracovaní strategického programu boli rešpektované zásady regionálnej politiky vlády Slovenskej republiky a princípy regionálnej politiky Európskej únie zakotvené najmä v nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde. Vypracovaný dokument rešpektuje Partnerskú dohodu Slovenskej republiky na roky 2021 – 2027, ktorá je programovacím dokumentom na čerpanie finančných zdrojov z fondov EÚ (aktuálna verzia k dátumu spracovania dokumentu) a Operačný program Slovensko na programové obdobie, pracovné verzie.

Štruktúru programu rozvoja obce tvorí analytická, strategická, programová, realizačná a finančná časť. Hlavnými zdrojmi informácií pre analytickú časť plánu rozvoja obce sú údaje poskytnuté Krajskou správou Štatistického úradu v Banskej Bystrici – Mestská a obecná štatistika, RegDat a výsledky sčítania obyvateľov z roku 2011, ktoré predstavujú exaktné vstupy. Ďalším významným zdrojom informácií sú údaje zhromaždené riešiteľskou organizáciou počas terénneho prieskumu v obci, údaje z odbornej literatúry a údaje poskytnuté predstaviteľmi obce.

Dôležitým prvkom strategického plánovania je zapojenie verejnosti – občanov, neziskových organizácií, škôl, podnikateľov. Tento aspekt bol pri spracovaní dokumentu plne rešpektovaný. Tiež bol ex-post zhodnotený predchádzajúci Program rozvoja obce na obdobie rokov 2007 – 2020. Prehľad zrealizovaných projektov sa nachádza v samostatnej tabuľke.

Analýza	Stratégia	Program	Implementácia
			
Východisková situácia obce Vybavenosť obce Dostupné zdroje	Definovanie problémov Hlavné smery rozvoja Stanovenie cieľov	Opatrenia a aktivity Merateľné ukazovatele	Akčný plán Monitoring a hodnotenie Indikatívny finančný plán Zdroje financovania

Socio-ekonomický profil okresu Veľký Krtíš, spracovaný Banskobystrickým samosprávnym krajom k 11/2020,

link na dokument: <https://www.bbsk.sk/Portals/0/Users/052/64/564/Socio-ekonomick%C3%BD%20profil%20okresu%20Ve%C4%BEk%C3%BD%20Krt%C3%AD%C5%A1.pdf>:

- Socio-ekonomická situácia v okrese je nepriaznivá
- Obyvateľstvo okresu je koncentrované v mestách Veľký Krtíš a Modrý Kameň a v ich okolí.
- Dopravná dostupnosť je slabšia. Problémom je aj zlý stav cestnej siete.
- 31 % územia tvoria lesy, 62 % poľnohospodárska pôda.
- V minulosti významné náleziská hnedého uhlia.
- Okres má potenciál pre ďalší rozvoj priemyslu s využitím vlastného ľudského aj materiálového kapitálu.
- Cestovný ruch je menej rozvinutý. Bohatý výskyt termálnych prameňov v okrese.

Zhrnutie socio-ekonomického profilu okresu Veľký Krtíš:

- Doprava - Cestnú sieť v okrese Veľký Krtíš tvorí 44,338 km ciest I. triedy, na ktorých sa nachádza 19 mostov; 94,285 km ciest II. triedy so 49 mostami a 231,627 km ciest III. triedy s počtom mostov 74. Hustota cestnej siete je 0,437 km/km². Z hlavnej prehliadky ciest v roku 2020 vyplýva, že v nevyhovujúcom alebo havarijnom stave je 52 % ciest, čo predstavuje zlepšenie oproti roku 2019.
- Sociálne služby - V zariadeniach sociálnych služieb je k dispozícii 304 miest pobytovou formou a 190 miest ambulantnou formou. Z hľadiska druhu poskytovaných služieb, najvyššie zastúpenie majú opatrovateľské služby, ktoré poskytuje 26 poskytovateľov.
- Vzdelávanie - V okrese sa nachádza 37 materských škôl, 14 základných škôl, 3 stredné odborné školy a 1 gymnázium. V šk. roku 2019/2020 navštevovalo celkovo materské školy 971 detí, základné školy 2 807 žiakov a stredné školy spolu 874 študentov. Počty žiakov na materských a základných školách vzrástli oproti školskému roku 2015/2016. Stredné školy však zaznamenali za toto obdobie pokles počtu žiakov.
- Kultúra - Na území okresu sa nachádza podľa Štatistického úradu SR 37 verejných knižníc, 3 múzeá a 1 stále kino. Spomedzi všetkých okresov kraja sídli v okrese Veľký Krtíš najvyšší počet verejných knižníc.
- Zdravotníctvo - Najväčším prevádzkovateľom zdravotnej starostlivosti v okrese je Všeobecná nemocnica s poliklinikou, n.o. Veľký Krtíš, v ktorej sa nachádza 14 ambulancií a poskytuje 122 lôžok.

1. Analýzy a zhodnotenie východísk pre rozvoj obce

1.1. Širšie územné väzby a poloha obce

Zdroj: mapy Slovenska

Prístup Leader

Os vychádza z európskej iniciatívy Leader. Akronym LEADER znamená Liaison Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale (spájanie aktivít, ktoré podporujú hospodársky rozvoj vidieka). Cieľom je zlepšenie kvality života vo vidieckych oblastiach a zlepšenie ekonomickej príležitosti a sociálnych podmienok vidieckeho obyvateľstva. Tento cieľ sa v podmienkach SR bude naplňovať prostredníctvom realizácie integrovaných stratégií rozvoja územia, v rámci ktorých sa budú realizovať projekty jednotlivých žiadateľov. Integrovanú stratégiu rozvoja územia pre určité územie vypracuje miestna akčná skupina (MAS), prostredníctvom ktorej sú do praxe zavádzané princípy prístupu Leader.

Cieľom prístupu Leader je podporovať obyvateľov vidieckych oblastí, aby na základe vzájomnej spolupráce na báze partnerstva prekonali nové problémy, ktorým vidiecke oblasti čelia, aby sa zamysleli nad dlhodobým potenciálom svojich oblastí a implementovali spoločne vytvorené integrované, vysoko kvalitné a originálne stratégie trvalo udržateľného rozvoja svojho územia.

V programovom období 2007 - 2013 fungovalo v okrese Veľký Krtíš MAS Partnerstva Krtíšskeho Poiplia, ktorého obec členom nebola. V roku 2014 sa členovia MAS Partnerstva Krtíšskeho Poiplia rozhodli, že založia 2 nové občianske združenia. Celý proces bol ukončený registráciou Občianskeho združenia Ipeľská kotlina - Novohrad a Občianskeho združenia Hontianske Poiplie. Obec Malé Zlievce zatiaľ nepatrí do žiadneho združenia.

Je členom mikroregiónu – združenie obcí strehavskej doliny a patrí medzi zakladajúcich členov tohto združenia.

1.1.1. Priemet územno-plánovacích dokumentov

Dôležitý predpoklad pre riešenie investičných rozvojových zámerov predstavujú územnoplánovacie dokumentácie a územnoplánovacie podklady. Medzi najdôležitejšie nadradené dokumenty patria:

- **Koncepcia územného rozvoja Slovenska (KURS)**

KURS je územnoplánovacia dokumentácia celoštátneho významu, ktorá navrhuje nadradené rozvojové osi, hierarchiu sídiel, systémy technickej a sociálnej infraštruktúry. Podľa tohto dokumentu z hľadiska sídelnej štruktúry územím mikroregiónu neprechádza žiadna sídelná rozvojová os ani komunikačno-rozvojová sídelná os, avšak jeho územie leží v dosahu veľkokrtíšskeho ťažiska osídlenia (ťažisko osídlenia tretieho stupňa). Samotná obec Malé Zlievce patrí podľa platného znenia ÚPN-VÚC Banskobystrického kraja do skupiny centier šiestej skupiny (centrá miestneho významu).

Územný plán VÚC Banskobystrického kraja

Nadradenou územnoplánovacou dokumentáciou pre ÚPN obce Malé Zlievce je ÚPN VÚC Banskobystrický kraj v znení Zmien a doplnkov z r.2014. Tento dokument vo svojej záväznej časti určuje niektoré všeobecné podmienky pre rozvoj miest a obcí, ako aj konkrétne regulatívy vzťahujúce sa k riešenému územiu. Tieto výstupy sú záväzným dokumentom pre riešenie ÚPN obce Malé Zlievce aj pre definovanie projektových zámerov v PHRSR obce.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja BBSK na roky 2022 - 2030

VÚC Banskobystrický kraj má vypracovaný aktuálny program. Má stanovené 4 priority, priorita č. 1 Konkurencieschopná a udržateľná ekonomika, priorita č. 2 Zelený kraj pre budúce generácie, Priorita č. 3 Zdravá, vzdelaná a súdržná spoločnosť, Priorita č. 4 Prepojený kraj, ktoré sa ďalej vetvia na 10 strategických cieľov a 52 špecifických cieľov. Dvojročným aktívnym zberom projektových zámerov z územia Úrad BBSK k 11. 2. 2022 zozbieral spolu 3 714 projektových zámerov, z ktorých 1 553 nemalo uvedenú sumu odhadovaných nákladov. V tomto zásobníku sú zahrnuté aj kľúčové projekty BBSK. Zásobník projektov je živý a neustále sa aktualizuje a upresňujú sa údaje pri jednotlivých projektoch, ako napr. stav pripravenosti, sumy atď. Strategicko-plánovací región okresov Lučenec, Veľký Krtíš a Poltár a jeho Kooperačná rada vybrala na svojom zasadnutí 6. 12. 2021 tieto skupiny projektov ako prioritné pre SPR okresov. Lučenec, Veľký Krtíš a Poltár. Za okres Veľký Krtíš patrí medzi vybrané projekty v území s podporou kooperačnej rady SPR „Veľkokrtíšska vínná cesta“.

Územný plán obce Malé Zlievce

Obec Malé Zlievce nemá v súčasnosti vypracovaný ani rozpracovaný územný plán. Uvažuje do budúcnosti so zadaním vypracovania tohto dôležitého dokumentu.

1.1.2. Prírodné pomery

Poloha

Obec Malé Zlievce sa nachádza v Banskobystrickom kraji, v južnej časti Stredného Slovenska. Je situovaná v juhovýchodnej časti okresu Veľký Krtíš. Územie má rozlohu 907 ha. Susedí s obcami Bušince, Veľké Zlievce, Čeláre, Glabušovce, Olováry, Veľké Straciny, Malé Straciny. Leží v Ipeľskej kotline v doline Stracinského potoka. Nadmorská výška v strede obce je 185 m n. m. a v chotári 166–267 m n. m. Pahorkatinný povrch chotára s plochými chrbtami tvoria mladotretohorné uloženiny. Na strmších úbočiach má agátové a dubové lesíky, inde je odlesnený. Má hnedozemné, nívne a lužné pôdy.

Pedológia

Poľnohospodársky produkčný potenciál je daný chemickými, biologickými a fyzikálnymi vlastnosťami poľnohospodárskej pôdy v danom území. Tieto vlastnosti sú zakódované v bonitovaných pôdno-ekologických jednotkách.

Poľnohospodárske využitie územia je veľmi vysoké (I. stupeň, nad 80%). K.ú. obec Malé Zlievce patrí z hľadiska prírodného stanovišťa do oblasti HMT 1-13 – hnedozemné teplé oblasti,

z hľadiska produkčnej schopnosti pôd patria pôdy do II. Kategórie, čo je vysoká produkčná schopnosť pôd. Z pôdných typov sú zastúpené najmä

- illimerizované pôdy oglejené na tenkých sprašových hlinách na skeletnatých sedimentoch
- illimerizované pôdy na sprašových hlinách
- pararendziny na stredne ťažkých až ľahkých silikátových karbonátoch
- illimerizované pôdy oglejené na tenkých sprašových hlinách na skeletnatých sedimentoch
- illimerizované pôdy na sprašových hlinách
- pararendziny na stredne ťažkých až ľahkých silikátových karbonátoch

Klíma

Predmetná oblasť patrí z hľadiska všeobecnej klimatickej klasifikácie do teplého klimatického okrsku A₃. Tento klimatický okrsk charakterizuje teplá klíma, kedy evidujeme viac ako 50 letných dní do roka, mierna zima, mierne suchá klíma. Letné dni, s maximálnou teplotou vzduchu +25°C a viac, sa môžu v nadmorskej výške do 200 m vyskytnúť od konca marca do začiatku októbra a v júli ich je v priemere do 22 dní a za rok v priemere do 75 dní. Mrazové dni sa v nadmorskej výške do 200 m vyskytujú od prvej polovice septembra do konca mája, v januári je tam priemerný počet mrazových dní 26, v apríli a v októbri 5. Počet mrazových dní sa s nadmorskou výškou príliš nemení, v dolinách na severe je však vyšší. Počet ľadových dní (s celodennou teplotou vzduchu pod bodom mrazu) je v nadmorskej výške do 200 m v priemere v januári 13, v marci a v novembri 1 deň. Riešené územie má relatívny dostatok zrážok z hľadiska vlhovej zabezpečenia iba v chladnom polroku a mierny nedostatok m zrážok v teplom polroku.

Súčasná krajinná štruktúra

V riešenom území boli vymedzené v platnom ÚPN VÚC Banskobystrický kraj nasledovné krajinné priestory:

1. Krajinný priestor C – poľnohospodársky

tvorí územie, ktoré z hľadiska produkčnej schopnosti pôd má najlepšie predpoklady na intenzívnu poľnohospodársku výrobu. Jeho hlavná funkcia je produkčná

Charakteristika jednotlivých sektorov:

- *Ochrana prírody a krajiny*
Zájmy ochrany prírody a krajiny sa okrem lokálnych prvkov ÚSES viažu prevažne na biokoridory regionálneho a nadregionálneho významu, ktoré zabezpečujú nielen vodivosť biotickej zložky, ale zvyšujú celkovú ekologickú stabilitu antropicky silne atakovanej krajiny.
- *Lesná výroba*
V krajinnom priestore nemá zastúpenie, pokiaľ sa lesná pôda v území vyskytuje, má charakter lesných remízok s krajinoekologickou funkciou.
- *Poľnohospodárska výroba*
Má dominantné postavenie v krajinnom priestore, poľnohospodárska pôda v daných geoekologických podmienkach má vysoký produkčný potenciál, jej optimálnou kategóriou je orná pôda, lúčno-trávne porasty a špeciálne kultúry (vinice, sady prípadne plantáže bobuľovín) majú lokálny význam. Z hľadiska krajinnej štruktúry a ekologickej stability územia je dôležité priestorové usporiadanie pôdných celkov orných pôd.
- *Rekreácia*
Krajinný priestor nie je vhodný pre rekreačné aktivity okrem lokalít, ktoré sa viažu na geotermálne pramene, priestorom však môžu prechádzať turistické trasy nadregionálneho a regionálneho charakteru.
- *Investičná výstavba*
Má vzťah k poľnohospodárskej činnosti a budovaniu technickej infraštruktúry, vzhľadom na intenzívny výrobný charakter nedoporučuje sa výstavba spojená s agroturistikou.

2. Krajinny priestor D – zmiešaný

je vymedzený územím s polyfunkčným (poľnohospodársko-lesným, rekreačným) využívaním, prírodné ekosystémy majú lokálny charakter, poľnohospodárske aktivity sú výrazne limitované reliéfovými a klimatickými podmienkami (nízka produkčná schopnosť pôd, prevládajú trávno-lúčne porasty, orné pôdy majú len lokálny charakter), lesy majú rovnocenné územné zastúpenie s výrazným protieróznym, vodohospodárskym, mikroklimatickým a rekreačným účinkom. Hlavná funkcia tohto krajinneho priestoru je ekologicko-produkčná

Charakteristika jednotlivých sektorov:

- Ochrana prírody a krajiny

Krajinny priestor má vysoké zastúpenie ekologicky významných segmentov, ktoré sú zaradené do ÚSES nadregionálneho, regionálneho aj lokálneho významu, platia všeobecné podmienky ochrany prírody a krajiny okrem častí chránených území príslušnej kategórie a území tvoriacich kostru ekologickej siete. V riešenom území nemá tento sektor zastúpenie.

- Lesná výroba

Má v krajinnom priestore vo vzťahu k rozsahu lesnej pôdy značný význam, lesohospodárska činnosť musí zohľadňovať ekologické a environmentálne aspekty, ktoré lesy v danom priestore plnia.

- Poľnohospodárska výroba

Má vo vzťahu k rozsahu poľnohospodárskej pôdy značný význam, vzhľadom na nízky produkčný potenciál pôd a vysokú krajinno-ekologickú hodnotu celého krajinneho priestoru doporučené je uplatňovanie alternatívneho (organického) poľnohospodárstva formou lúčno-pasienkarských hospodárstiev.

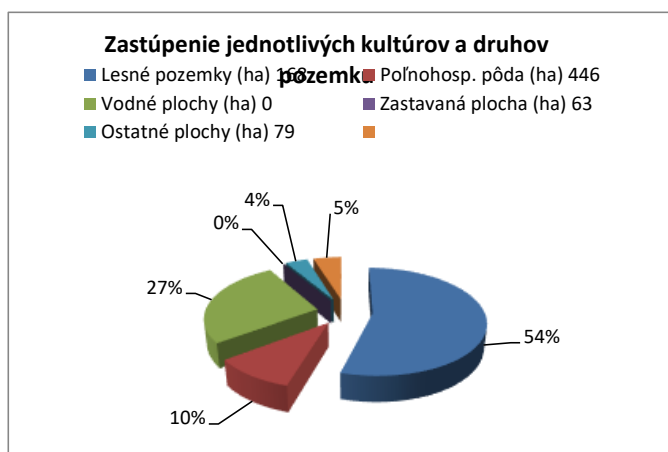
Sekundárna (súčasná) krajinná štruktúra predstavuje súbor prvkov a zložiek krajiny, ktoré v súčasnosti vyplňujú zemský povrch. Skladajú sa zo súborov človekom ovplyvnených prirodzených a človekom čiastočne alebo úplne pozmenených dynamických systémov a novovytvorených umelých prvkov a zložiek. Druhotná štruktúra krajiny ako viditeľná povrchová časť geosystémov je hlavným cieľom zmien krajinneho prostredia a z fyziognomicko-ekologického pohľadu ju tvoria nasledovné hodnotené skupiny prvkov a zložiek:

Zastúpenie jednotlivých kultúr a druhov pozemkov v obci:

Obec	Celková výmera (ha)	Lesné pozemky (ha)	Poľnohosp. pôda (ha)	Vodné plochy (ha)	Zastavaná plocha (ha)	Ostatné plochy (ha)
Malé Zlievce	907	168	446	0	63	79

Zdroj: ŠÚ SR – KS B. Bystrica, RegDat 2022

Graf č. 1

Ochrana prírody a krajiny

Okres Veľký Krtíš má v porovnaní s ostatnými regiónmi SR malé množstvo vyhlásených chránených území. Vyhlásené chránené územia zahŕňajú podstatnú časť ekologicky najcennejších častí prírody týchto okresov. Rovnako to platí aj o územiach označovaných ako ekologicky významné segmenty krajiny. V rámci starostlivosti o chránené územia nie sú zatiaľ spracované programy starostlivosti resp. osobitné režimy ochrany. Taktiež v rámci starostlivosti o chránené druhy neboli vypracované osobitné režimy ochrany. Vzhľadom k týmto údajom je nanajvýš dôležité rešpektovať aktuálne zákonné normy v oblasti ochrany prírody a krajiny, realizovať opatrenia navrhované v odborných dokumentoch (R-ÚSES apod.) a zároveň sa venovať oblasti prevencie, výchove a vzdelávania.

Vyhlásené chránené územia

V riešenom území sa nenachádzajú žiadne vyhlásené chránené územia, ani územia navrhované na vyhlásenie.

Základnou súčasťou európskej politiky pri ochrane biodiverzity a ekosystémov je úplná realizácia sústavy NATURA 2000, ktorá má vytvoriť súvislú európsku sieť osobitne chránených území, ktorú budujú členské krajiny nezávisle na národných sústavách chránených území. Na území obce Malé Zlievce sa nevyskytuje územie siete NATURA 2000.

1.1.4. Životné prostredie

Ochrana životného prostredia spočíva v ochrane jednotlivých jeho zložiek, v minimalizácii negatívnych vplyvov na životné prostredie a v rešpektovaní princípov trvalo udržateľného rozvoja. Povinnosť chrániť všetky zložky životného prostredia je zakotvená v rade zákonných opatrení, z nich najvýznamnejšie sú :

- Zákon NR SR č.127/1994 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v znení nesk. predpisov,
- Zákon č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí v znení nesk. predpisov,
- Zákon č. 525/2003 Z. z. o štátnej správe starostlivosti o životné prostredie v znení nesk. predpisov,
- Zákon č. 478/2002 Z.z. o ochrane ovzdušia v znení nesk. predpisov,
- Zákon č. 401/1998 Z.z. o poplatkoch za znečisťovanie ovzdušia v znení nesk. predpisov,
- Zákon č. 223/2001 Z.z. o odpadoch v znení nesk. predpisov,
- Katalóg odpadov v znení nesk. predpisov.

V oblasti životného prostredia patria k samostatne sledovaným tieto zložky:

- Ovzdušie, pôda, voda, odpady, hluk a vibrácie, žiarenie

Ich stav významnou mierou vplýva aj na stav zdravotného stavu obyvateľstva. V riešenom území patrí k najviac zaťaženým zložkám voda a pôda, a to z dôvodu absencie likvidácie odpadových vôd a ako dôsledok vplyvu intenzívneho poľnohospodárstva. Samostatnou zložkou sú odpady.

Znečistenie ovzdušia je taký stav, kedy najvyššie prípustné koncentrácie škodlivých látok v ovzduší sú prekročené. Na stave znečistenia ovzdušia sa podieľajú vplyvy globálne (diaľkový prenos znečisťujúcich látok) i lokálne (emisie z miestnych zdrojov znečistenia ovzdušia).

Medzi hlavné miestne zdroje znečistenia ovzdušia patria v riešenom území:

- lokálne vykurovanie,
- automobilová doprava,
- sekundárna prašnosť spôsobená poľnohospodárskou a stavebnou činnosťou a nedostatočným čistením komunikácií,
- diaľkový prenos

Pôda ako zložka životného prostredia je zároveň základným výrobným prostriedkom odvetvia poľnohospodárstva. Pôdny fond je chránený zákonom c. 307/1992 Zb. o ochrane poľnohospodárskeho pôdneho fondu.

Základnými zdrojmi znečistenia pôd v riešenom území sú:

- poľnohospodárstvo,
- veľkoplošné hospodárenie so sprievodnými javmi (ťažká mechanizácia, chemizácia, nafta, poľné hnojiská, meliorácie) spôsobuje zmeny štruktúry pôdy a jej biologickú degradáciu,
- vytváraním veľkých osevných plôch došlo k odstráneniu rozptýlenej krajinskej vegetácie, čím sa zvyšuje riziko vodnej aj veternej erózie,
- osídlenie so svojimi sprievodnými javmi,
- odpady,
- stavebná činnosť,
- odpadové vody,
- doprava,
- rekreácia,
- lesné hospodárstvo.

Kľúčovým predpisom v **odpadovom hospodárstve** je Zákon č. 223/2001 Z.z. o odpadoch v znení neskorších predpisov. Zákon definuje náležitosti programov odpadového hospodárstva (POH), pôsobnosť orgánov štátnej správy, povinnosti právnických a fyzických osôb, náležitosti nakladania s odpadom, recyklačný fond a i. Jeho vykonávacía vyhláška (283/2001 Z.z.) upravuje niektoré podrobnosti napr. pre obsah POH a pre nakladanie s odpadmi a požiadavky na zariadenia na nakladanie s odpadmi. Od 1. januára 2006 nadobudlo účinnosť ustanovenie zákona o odpadoch, ktoré zakazuje zneškodňovať biologicky rozložiteľný odpad zo záhrad, parkov, cintorínov. Každý pôvodca je povinný triediť bioodpad zo záhrad oddelene od ostatných druhov odpadu a zabezpečiť je ho kompostovanie vo vlastných priestoroch. Znižovanie odpadu jeho separáciou a následným zhodnocovaním je prioritou aj pre obec Malé Zlievce.

Hluk a vibrácie zhoršujú kvalitu životného prostredia a negatívne pôsobia nielen na zdravie ľudí, ale aj na flóru a faunu. Nebezpečnosť ich pôsobenia spočíva v tom, že v porovnaní s inými negatívnymi faktormi (napr. chemikálie) nezanechávajú žiadne merateľné rezíduá. Stresové pôsobenie hluku sa prejavuje najmä ako sprievodný jav automobilovej dopravy v intraviláne sídla. Riešením je navrhovaný obchvat štátnej cesty mimo obce. Zodpovedajúca hladina hluku na ceste II/527 v súčasnosti predstavuje hodnotu 65,4 dB(A). Izofóna hluku 60 dB(A) je vo vzdialenosti 28 m od osi komunikácie pre zastavané územie.

Žiarenie sa na celkovej radiačnej záťaži obyvateľstva sa podieľa kozmické žiarenie a prirodzená rádioaktivita hornín, hydrosféry a atmosféry. K tomuto pristupujú umelé zdroje (používanie umelých rádioizotopov v medicíne, produkty jadrového odpadu, havárie jadrových elektrární apod.). Najnebezpečnejším z prírodných zdrojov žiarenia je radón, presnejšie jeho dcérske produkty, ktoré sa zachytávajú na prachových časticách vo vzduchu a následne sú vdychované do pľúc, kde sa usadzujú a ožarujú pľúcne tkanivá. V súčasnosti sa venuje pozornosť monitoringu radónového ohrozenia v pôdach, stavebných materiáloch, vodách aj budovách. Požiadavky na obmedzenie radónového ožiarovania sú zakotvené aj v právnych normách. Riešené územie má nízku alebo strednú úroveň radónového rizika.

1.2. História, osídlenie, urbanistický vývoj

1.2.1. Historický vývoj obce

Na území dnešnej obce Malé Zlievce bolo pohrebisko kuštanovickej kultúry. Obec vznikla už asi v 13. storočí vyčlenením z pôvodnej obce Zlievce, doloženej v roku 1248. Staré a cudzojazyčné

pomenovania obce boli: Olsouzule (1307), Inferior Zele (1308), Male Zelencze (1773), Malé Zljeawce (1808); maďarsky Kiszellő. Obec patrila postupne Novohradskému, v 15.-16. storočí Sečianskemu panstvu. V rokoch 1554-1593 ju okupovali Turci, potom pripadla Divínu. Za vojen a počas moru v 1. polovici 17. storočia úplne spustla, obnovená bola okolo roku 1680 a rozdelená medzi Divínske a Modrokamenské panstvo. V roku 1828 mala 39 domov a 508 obyvateľov. Zaoberali sa poľnohospodárstvom a vinohradníctvom. Počas kapitalizmu tu bol veľkostatok V. Tótha. Od polovice 19. storočia sa tu ťažilo hnedé uhlie.

Symboly obce

<p>Malé Zlievce</p> 	<p><i>Erb obce Malé Zlievce tvoria v modrom štíte tri zlaté klasy, jeden zlatý stravec hrozna a v pravom hornom rohu štyri zlaté päťcípce hviezdy. Znamenie je umiestnené do dolu zaobleného, tzv. neskorogotického, či tiež španielskeho heraldického štítu.</i></p> <p>Symboly obce Malé Zlievce sú zaevidované v Heraldickom registri Slovenskej republiky.</p>
--	--

1.2.2. Kultúrne dedičstvo

Kultúrno-historické pamiatky

V zmysle medzinárodných dohôd je kultúrne dedičstvo definované nasledovne: „Kultúrne dedičstvo tvoria historické a kultúrne hodnoty vytvorené predchádzajúcimi generáciami bez ohľadu na dobu a miesto ich vzniku. Predstavuje hmotné i nehmotné veci a predmety, jednotlivé objekty, ucelené súbory a komplexy“.

Historické a kultúrne hodnoty vytvorené predchádzajúcimi generáciami je potrebné ochraňovať. V území sa nachádzajú historické urbanisticko–architektonické štruktúry s pamiatkami architektúry niekoľkých storočí, ľudového staviteľstva s regionálnymi osobitosťami prvkov a štruktúr.

Mnoho historicky významných objektov bolo pre svoju dôležitosť zapísaných do Ústredného zoznamu pamiatkového fondu (ÚZPF), ktoré je potrebné chrániť podľa zákona číslo 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu.

Fotografia ^[1]	Názov pamiatky	Adresa / súradnice	ID ^[4]	Popis podľa databázy PÚSR ^[3]
	Kaštieľ	Č. 3 KÚ: Malé Zlievce Poloha	610-461/0	Unifikovaný názov PO: <i>kaštieľ</i> Bližšie určenie; zaužívaný názov:
	Kostol	KÚ: Malé Zlievce Poloha	610-460/0	Unifikovaný názov PO: <i>kostol</i> Bližšie určenie; zaužívaný názov: <i>ev.a.v.</i>

Zdroj: ÚZPF

Obce môžu v zmysle zákona číslo 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu, § 14, ods. 4 rozhodnúť o utvorení a odbornom vedení evidencie pamätihodností obce. Do evidencie pamätihodností obce možno zaradiť okrem hnutelných vecí a nehnuteľných vecí aj kombinované diela prírody a človeka, historické udalosti, názvy ulíc, zemepisné a katastrálne názvy, ktoré sa viažu k histórii a osobnostiam obce. Rozhodnutia vo veci pamätihodností obcí sú prerokované v obecných zastupiteľstvách a schválené uzneseniami.

Významné osobnosti v obci

Demian Ján

- cirkevný spisovateľ (1714 Poniky, okr. Banská Bystrica - 4.4.1770 Banská Štiavnica, okr. Žiar nad Hronom). Otec Juraj, matka Anna, rod. Fidicinisová. Manželka Eva, rod. Keslerová. Študoval v Banskej Bystrici, Kežmarku, Soprone, od r. 1738 na univerzite vo Wittenbergu a Lipsku. Vychovávateľ v Radvani, r. 1745 evanjelický farár v Malých Zlievcach, r. 1746 v Ostrej Lúke, r. 1749 v Banskej Štiavnici. Autor príležitostnej kázne na počesť Jozefa II., v rukopise zanechal dejiny evanjelickej cirkvi v Banskej Štiavnici.

Dielo: Die Ehrebietung gegen die... Josephi II. B. m. 1764

Dorkovič Ján

- korektor (Baďan, okr. Žiar nad Hronom - 14.8.1831 Ladzany okr. Zvolen). Otec Matej B., evanjelický kazateľ, matka Juliana rod. Trnkóciová. Do školy chodil v Baďane, v r. 1766 - 74 v Banskej Štiavnici, v r. 1774 - 80 študoval v Bratislave, v r. 1780 - 82 na univerzite v Jene. Od roku 1782 evanjelický farár v Malých Zlievcach, od r. 1784 v Maškovej, v r. 1784 - 1830 vo Zvolene, z toho od r. 1788 ako škôldozorca, od r. 1815 kandidát seniorstva, od r. 1816 notár. Korektor českých a slovenských kníh v Bratislave okolo r. 1780, spolupracoval s M. Institorisom-Mošovským. Spolu s D. Kankom vplýval na S. Rožnaya.

Maróthy Ján Pravdoľub

- básnik, ev. kňaz (4.5.1814 V. Krtíš - 24.4.1864 České Brezovo). V r. 1842 pôsobil ako kaplán v Malých Zlievcach. Pochádzal z uč. rodiny Martina Maróthyho. Prispieval do slovenských časopisov poviedkami, básňami, rozprávkami. Počas jeho krátkeho pôsobenia na fare v Malých Zlievcach sa tu stretli študenti - suplikanti jeho mladší brat Daniel s Viliamom Pauliny-Tóthom.

Plachý Ondrej

- náboženský spisovateľ, organizátor, vydavateľ, publicista (18.1.1755 Zemiansky Vrbovok, okr. Zvolen - 7.10.1810 Nové Mesto nad Váhom, okr. Trenčín). Otec Tomáš P., zeman, matka Anna,

rod. Rožnaiová, brat Matej. Manželka Zuzana, rod. Glosová. Vzdelával sa u rodičov v Ipeľských Kosihách a v Chrastinciach, základné školy navštevoval v Sudiciach a v Malých Zlievcach, študoval na reform. gymnáziu v Rimavskej Sobote, 1771 - 77 teológiu na ev. lýceu v Bratislave, 1777 - 79 na univerzite v Lipsku, 1782 vysvätený za kňaza. R. 1779 vychovávateľ v rodine baróna J. Hellenbacha v Horných Semerovciach, 1780 u A. Hodošihu v Zbrojníkoch, 1781 - 82 konrektor ev. lýcea v Banskej Štiavnici, 1782 - 84 ev. kňaz v Kostolných Moravciach, 1784 - 1804 seniorálny notár a turčiansky senior v Martine, 1804 - 10 ev. farár v Novom Meste nad Váhom. Do literatúry vstúpil básňami v duchu klasicistickej príležitostnej poézie, v ktorej oslávil svojich profesorov, ako aj významných predstaviteľov osvietenstva, písal a prekladal náboženskú poéziu, upravil a vydal dielo J. Tranovského Cithara sanctorum pod názvom Písne duchovní..., zostavoval a vydával duchovné agendy, kancionále, funebrály a postily, k jeho najvýznamnejším dielam v tejto oblasti patria Evanjelický funebrál... a Postyla domová. V práci Ad synodum... opísal snem cisára Leopolda II. z roku 1791, venoval mu aj ďalšie tri latinské spisy, spresnil Lutherovu biografiiu podľa životopisu vydaného 1682 T. Masníkom. Z ďalších historických prác je významný Onomasticin rodu Erdödyovcov, rukopisná monografia o dejinách turčianskeho seniorátu, ako aj plán novej organizácie ľudových škôl na jeho území pod názvom Náuková osnova... (1798), v ktorej zdôrazňoval potrebu vyučovania v materinskom jazyku.

Prónai Pavol

- vinohradnícky a vinársky odborník (18. storočie). Otec Pavol P., novohradský zeman s predikátom zo Slovenského Pravna a Blatnice, matka Elena, rod. Trajtlerová. Manželka Barbora, rod. Beneová. Žil v Malých Zlievcach, tabulárny sudca Hontianskej stolice. Zaoberal sa vinohradníctvom a ovocinárstvom. Autor vinohradníckej a vinárskej príručky, opisujúcej odrody viniča, obsahujúci praktické rady (zakladanie a obrábanie vinohradu, spracovanie hrozna na víno a jeho ošetrovanie). Kritizoval nesprávny výber lokalít na vysádzanie vinohradov v Novohradskej a v susedných stolicach.

Sinovic Michal (Sinovitz, Szinovicz, Synovic, Szinowitz) - náboženský spisovateľ, cirkevný hodnostár (3.11.1732 Banská Bystrica - 24.4.1796 Banská Bystrica). Otec Michal S., mäsiarsky majster, matka Zuzana, rod. Hyblerová. Manželka, rod. Trstenská, druhá, rod. Fleischerová, mal dcéru z prvého manželstva. Študoval na gymnáziu v Banskej Bystrici, Lučenci, 1750 v Bratislave, 1754 - 57 na univerzite vo Wittenbergu, 1759 vysvätený za ev. farára. Od 1758 vychovávateľ u Čemických v Malých Stracinách, učiteľ v Ratkovej, 1762 farár v Sudiciach, 1767 v Ratkovej, 1775 v Hronseku, 1778 farár v Malých Zlievcach, 1783 slov. farár v Banskej Bystrici, 1784 zvolenský senior, 1785 superintendant banského dištriktu v Banskej Bystrici. R. 1791 účastník peštianskej synody, 1792 pripadli do jeho dištriktu cirkve z Aradskej, Békešskej, Temešskej a Torontálskej stolice. V nových podmienkach po vydaní tolerančného patentu vysvätil za kňazov 52 kandidátov. Autor teol. dizertácie a pohrebnej kázne. Známy rečník.

Dielo: Dissertatio theologica de animi implicabilis damno spirituali...Wittenberg 1757, Řeč při pohřbování ... Borbály Vattay ... Banská Bystrica 1786, Poslední poslušnosti a srdečného zármutku a na památku smrti ... Jozefa Druhého ... Banská Bystrica 1790, Přežalostná památka ... neočakávané smrti Leopolda II., ... Banská Bystrica 1792.

1.2.4. Bývanie

Úroveň bývania je jednou zo základných charakteristík životnej úrovne obyvateľstva. Jej vývoj úzko súvisí s rastom počtu obyvateľstva, jeho štruktúrou a rozmiestnením. Ovplyvňuje úroveň reprodukcie pracovných síl, pôsobí na celkový životný štýl obyvateľstva.

Základné údaje o domovom a bytovom fonde za rok 2021

Obec	Domy spolu	Bytové domy	Byty spolu
Malé Zlievce	96	124	220

Zdroj: ŠÚ SR – KS B. Bystrica, SOBD 2021

Do roku 2022 bola vykonaná výstavba dvoch štvorbytoviek, ktoré sú v súčasnej dobe plne využívané. Do obce sa vrátilo viacero mladých rodín, ktoré si prestavali staršie rodinné domy. V súčasnej dobe obec z krátkodobého výhľadového hľadiska neuvažuje o ďalšej bytovej výstavbe. Z dlhodobého hľadiska je potrebné vysporiadať pozemky pre výstavbu, ktoré v súčasnej dobe obec nemá. V horizonte roku 2030 je predpoklad, že by obec mohla vykonať ďalšiu výstavbu bytov, prípadne túto požiadavku riešiť odkúpením a prestavaním starších rodinných domov. Uvedené skutočnosti vytvárajú predpoklady pre optimistickú prognózu rozvoja obce v budúcich rokoch.

1.3. Technická infraštruktúra**1.3.1. Doprava****Dopravné väzby riešeného územia**

Obec Malé Zlievce sa rozprestiera na území okresu Veľký Krtíš. Urbanizačnou osou veľkokrtíšskeho okresu je os Zvolen – Veľký Krtíš – hranica Maďarskej republiky, na rozhraní Krupinskej planiny a Ipeľskej kotliny. Základ dopravného skeletu predstavuje súčasná trasa cesty I/75 a II/527 - cesta I/75, Levice – Veľký Krtíš – Lučenec, smer západ – východ a cesta II/527 v smere Zvolen – Veľký Krtíš – Slovenské Ďarmoty (hranica s MR) – Šahy.

V hodnotenom území sa nenachádza železničná trať – železničná doprava.

Širšie vzťahy obce Male Zlievce sú podmienené dopravnými väzbami na sídelnú štruktúru Banskobystrického kraja. Základným druhom dopravy je cestná a železničná. V cestnej doprave je pripojenie riešeného územia na hlavnú cestnú sieť zabezpečené cestou III. triedy, umožňujúcou prepojenie na okresné mesto Veľký Krtíš a ďalej na Lučenec. V danom území sa uplatňuje všeobecný trend uprednostňovania individuálnej automobilovej dopravy pred ostatnými druhmi doprav. Vzhľadom na to, že sa v obci nenachádza železničná stanica určená pre osobnú dopravu, je cestná hromadná doprava jediným druhom hromadnej dopravy osôb. Hromadnú dopravu osôb umožňuje niekoľko prímestských liniek SAD. V obci sa nachádzajú dve autobusové zastávky SAD. Všetky miestne komunikácie sú spevnene asfaltovým povrchom. Účelové komunikácie, ktoré slúžia prevažne pre dopravnú obsluhu poľnohospodárskymi strojmi a napájajú sa na miestne komunikácie sú nespevnene. V obci je vybudovaný chodník pre peších pozdĺž miestnej. Pešie priestranstvá sa v obci nenachádzajú. Najbližšie čerpace stanice pohonných hmôt sa nachádzajú vo Veľkom Krtíši vo vzdialenosti 10 km. Obsluhu riešeného územia železničnou dopravou zabezpečuje železničná trať z Bane Dolina do Lučenca - ide o nákladnú dopravu. Najbližšia vlaková stanica pre osobnú dopravu je v Lučenci vo vzdialenosti 28 km.

1.3.2. Vodné hospodárstvo**Zásobovanie pitnou vodou**

Širšie územie obce Male Zlievce spadá do povodia rieky Ipeľ prostredníctvom toku Stracinský potok, ktorý preteká katastrom obce. Tok Ipeľ je aj hlavným recipientom pre odvádzanie

povrchových vôd zo širšieho územia. Tok Stracinský potok je dosť zanedbaný, brehy sú zarastene, správcom je Povodie hôrneho Ipľa. V susedstve obce sa nachádza Glabušovský rybník, ktorý slúži len na chov rýb. Na rekreačné kúpanie je nevyužiteľný.

V súčasnom období má obec Male Zlievce vybudovanú verejnú celo obecnú vodovodnú sieť (vybudovanú v 70-tych rokoch), prostredníctvom ktorej je obec zásobovaná kvalitnou pitnou vodou. Vodovodná sieť je v správe spoločnosti VEOLIA. Na vodovodnú sieť je napojených približne 90% domácnosti. Rozvody vody SU realizovane železnými rúrami, ktoré SU staré a často poruchové z dôvodu prehrdzavenia potrubia.

Odkanalizovanie a čistenie odpadových vôd

Obec Male Zlievce má vybudovanú ČOV s verejnou kanalizačnou sieťou, na ktorú je napojených približne 35% domácnosti. Uvážuje sa s napojením ostatných domácnosti postupným dobudovaním.

1.4. Sociálna infraštruktúra

Kultúra, osвета

Archeologické nálezy z náhodného výskumu potvrdzujú osídlenie územia už od praveku a jedným z dôkazov nepretržitého osídlenia nášho územia je nález skýtskych nástrojov v Malých Zlievcach, pochádzajúcich z obdobia 600-300 pred n. l.. Prvé písomné správy pochádzajú až z 12. a 13. Storočia. Z nich vyplýva, že Zlievce patrili povodne k majetku Novohrad. Názov obce sa prvýkrát objavuje v listine, vydané kráľovskou kanceláriou v období medzi 14. Októbrom 1244 a 13. Októbrom 1245, v desiatom roku panovania kráľa Belu IV. Územie súčasných obcí Malé a Veľké Zlievce, ktoré bolo predmetom kráľovskej donácie je v prvej listine označené názvom Zeleu a Zelev v druhej najstaršej zachovanej listine z roku 1248. V 13. Storočí sa zo staršej materskej obce Zelev vyvinuli dve samostatne usadlosti, Male Zlievce a Veľké Zlievce. Od polovice 16. Storočia bola obec Male Zlievce pod tureckou správou, potom pripadla divinskemu panstvu. Za vojen a počas moru v prvej polovici 17. Storočia úplne spustla, obnovená bola okolo roku 1680. V polovici 18. Storočia Malé Zlievce patrili zemepanským rodom Beneovcov a Radványiovcov. Dominantou a ozdobou Malých Zlievec by po rekonštrukcii a opravách mohol byť objekt kaštieľa, postaveného v roku 1709 grófom Pronaiom. Poschodová budova nesie valbovú škridlicovú strechu. Z 18. Storočia sa v obci zachovali stavby dvoch zemepanských domov, kúrii, ktoré boli upravené v 19. a 20. Storočí. Ďalšia budova kaštieľa, patriaceho povodne Ivankovcom bola postavená v roku 1748.

Kultúrny a spoločenský život v obci možno považovať za uspokojivý, avšak stále s pomerne veľkým potenciálom rozvoja. Najväčší organizátor spoločenského života je Obecný úrad.

Občianska vybavenosť

Obec	Elektrická energia	Plyn	Kanalizácia	Vodovod	Materská škola	Základná škola	Obchod
Malé Zlievce	áno	áno	áno	áno	nie	nie	áno

Zdroj: ŠÚ SR – KS B. Bystrica, MOŠ 2022

Rekreácia a športové aktivity

V obci sa nachádza futbalové ihrisko, tenisové ihrisko, volejbalové ihrisko, detské ihrisko a poľovný revír.

1.5. Hospodárska základňa

1.5.1. Priemyselná výroba

Okres Veľký Krtíš patrí v rámci Banskobystrického kraja, ale aj v rámci Slovenskej republiky medzi okresy s nízkou mierou industrializácie. Priemyselná výroba je v zásade lokalizovaná len do sídla okresu, mesta Veľký Krtíš, kde ju reprezentujú podniky strojárskoho, potravinárskeho a textilného priemyslu. V poslednom období sa etablovalo aj niekoľko zahraničných spoločností na území mesta Veľký Krtíš. Okrem toho tu pôsobia menšie výrobné prevádzky na báze živnostenského podnikania a remeselných činností, prípadne miestne filiálne prevádzky ďalších podnikov sídliačich mimo okresu, nepresahujúce lokálny, nanajvýš regionálny význam.

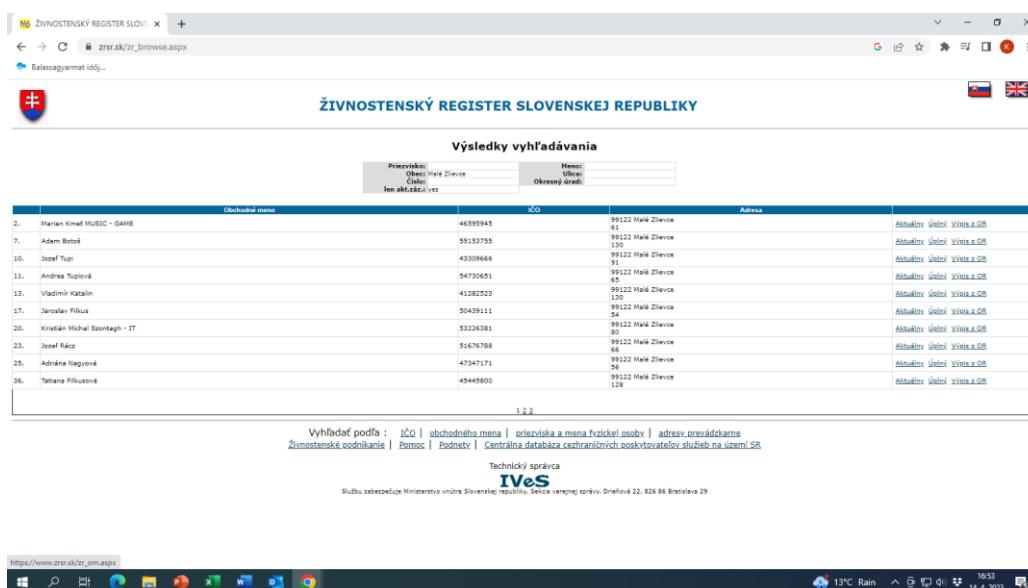
Popri veľkom priemysle sa už v súčasnosti vytvára skupina malých a stredných podnikov a drobných živnostníkov, orientovaných predovšetkým na uspokojovanie potrieb vlastného regiónu a na rozširovanie a spetrovanie ponuky najmä spotrebného a potravinárskeho tovaru na vnútornom trhu. Pre tieto aktivity treba vytvárať výhodné legislatívne, administratívne a ekonomické podmienky, pretože okrem prínosu vyplývajúceho z vlastnej výrobnéj produkcie sú aj dôležitým zdrojom pracovných príležitostí.

Na území obce sa nachádzajú nevyužitú priestory bývalých poľnohospodárskych budov, ktoré sú vhodné na podnikanie. V niektorých priestoroch už rozvíjajú podnikateľské aktivity miestni občania.

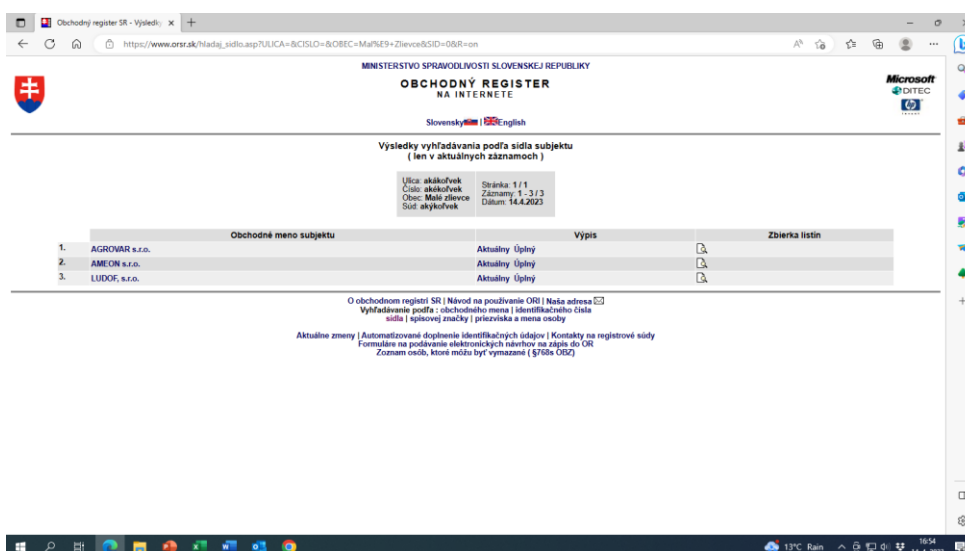
Hospodárska činnosť v obci

V mesiaci február 2023 boli v živnostenskom registri zapísané 4 aktívne prevádzky v obci Malé Zlievce.

26 živnostníkov – www.zrsr.sk

3 právnické osoby – www.orsr.sk

1.5.4. Rekreačia a cestovný ruch

Obec Malé Zlievce má reálny potenciál predovšetkým pre rozvoj vidieckej turistiky vrátane agroturistiky (ktorá je forma vidieckej turistiky poskytovaná podnikateľmi v poľnohospodárskej výrobe a slúži im ako dodatočný alebo ďalší finančný zdroj k udržaniu alebo rozšíreniu hlavného podnikateľského programu). Tieto aktivity sú bezprostredne späté s prírodou, krajinou a vidieckym prostredím, prispievajú k celkovému rozvoju obce najmä tým, že umožňujú zhodnotiť danosti vidieckeho prostredia a to i pri pomerne nízkej finančnej náročnosti, vytvoria nové pracovné príležitosti a napomáhajú obnove a rozvoju obce.

Cez vidiecky turizmus sa do procesu turizmu a rekreácie zapája vidiecke osídlenie, a to:

- zabezpečením vybavenosti a služieb pre CR priamo v obciach,

- zabezpečením rekreačného pobytu v obciach a osadách, pričom tieto môžu získať aj funkciu rekreačného útvaru,
- poznávaním vidieckeho spôsobu života až aktívnou prácou v rámci tzv. agroturistiky.

Obce Dolná Strehová a Bušince – termálne kúpalisko a rieka Ipeľ

Nachádza sa tu rekreačná oblasť s možnosťou kúpania, športovania a doplnkových služieb. Jej súčasťou je termálne kúpalisko a celoročný wellnes. V blízkosti je rieka Ipeľ umožňujúca športový rybolov a člnkovanie.

V obci sú predpoklady pre rozvoj rekreácie a vidieckeho turizmu. Z prírodných daností je to rozsiahly masív súvislého aj rozdrobeného lesa v západnej časti územia. Z civilizačných daností je to areál neskoroklasicistickeho kaštieľa z roku 1870 s príľahlým historickým parkom.

1.6. Ľudský potenciál

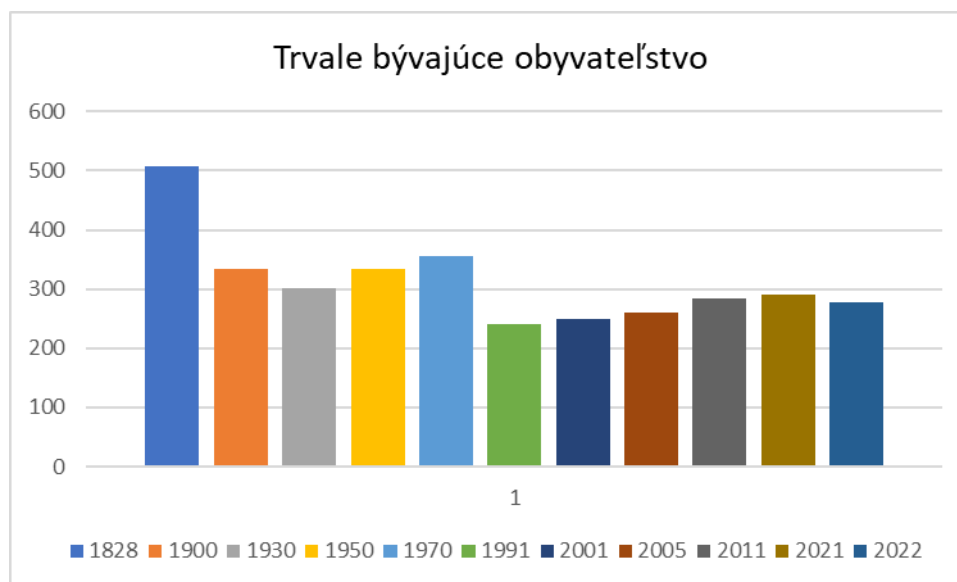
1.6.1. Obyvateľstvo

Vývoj počtu obyvateľov

Obec	1828	1900	1930	1950	1970	1991	2001	2005	2011	2021	2022
Malé Zlievce	508	333	301	333	356	241	250	261	283	290	277

Zdroj: SU SR – KS B. Bystrica, SOBD 2021

Graf č. 2

Celkový počet obyvateľov obce v sledovanom období striedavo stúpala a klesala. Najvýraznejší nárast počtu obyvateľov v obci bol v desiatych a sedemdesiatych rokoch. V roku 1970 kulminoval počet obyvateľov na hodnote 356. V ďalších rokoch sa narušili tieto dlhodobé pozitívne demografické tendencie a obec zaznamenáva výraznejší pokles počtu obyvateľov za sledované obdobie. Od roku 2001 počet obyvateľov obce narastá a klesá striedavo o nízky počet.

Trendy v demografii

Obec	Rok	Prírodný prírastok		Celkový Prírastok/ úbytok
		narodení	zomrelí	
Malé Zlievce	2022	0	9	-9

Zdroj: Obec Malé Zlievce

V obci dochádza dlhodobejšie k prirodzenému úbytku obyvateľstva spôsobeného vyššou mierou úmrtnosti v porovnaní s pôrodnosťou.

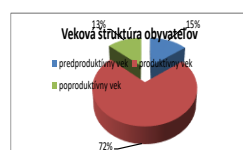
Veková štruktúra obyvateľov k 31.12. 2021

Obec	predproduktívny vek	produktívny vek	poproduktívny vek	Spolu
Malé Zlievce	42	210	38	290

Zdroj: SU SR – KS B. Bystrica, SOBD 2021

V obci dochádza k úbytku obyvateľstva v predproduktívnom veku. Pokles počtu obyvateľov v predproduktívnom veku a nárast počtu obyvateľov vo veku poproduktívnom výrazne znižuje možnosti vnútornej dynamiky rozvoja a zvyšuje nároky na zabezpečovanie sociálnych programov.

Graf č. 3

Národnostné zloženie obyvateľov

Obec	slovenská	česká	maďarská
Malé Zlievce	281	4	5

Zdroj: SU SR – KS B. Bystrica, SOBD 2021

Väčšina obyvateľov obce je slovenskej národnosti, až 96,89 % z celkového počtu obyvateľov..

Náboženské vyznanie obyvateľov

Vierovyznanie	Počet obyvateľov	%
Rímsko-katolícka	162	55,87
Ev. a. v.	74	25,51
Iné	0	0
Bez vyznania	44	15,18
Nezistené	10	3,44
Spolu	290	100

Zdroj: SU SR – KS B. Bystrica, SOBD 2021

V obci silne prevládajú obyvatelia s rímsko-katolíckym vyznaním – 55,87 %. Evanjelické vyznanie zastáva – 25,51 % obyvateľov. Bez vyznania žije v obci 15,18 % obyvateľov.

Najvyššie skončený stupeň vzdelania obyvateľstva

Obec	základné	učňovské a stredné (bez maturity)	úplné stredné a vyššie (s maturitou)	vysokoškolské	bez školského vzdelania	Nezistené	Spolu
Malé Zlievce	70	72	97	24	27	0	290

Zdroj: SU SR – KS B. Bystrica, SOBD 2021

Najväčší počet obyvateľov obce má ukončené učňovské a stredné odborné bez maturity, úplné stredné a vyššie odborné a základné vzdelanie. Z celkového počtu obyvateľov tvorí táto skupina 58,27 %.

1.6.2. Kluby, združenia a spolky

Kultúrno-spoločenský život je v obci zabezpečovaný nielen prostredníctvom obecného úradu, ale tiež v rámci záujmových združení občanov. V obci sa nachádzajú nasledovné združenia:

- Slovenský zväz zdravotne postihnutých
- Poľovnícke združenie
- Jednota dôchodcov

Združené spoločenské aktivity

Obec každoročne organizuje kultúrno-spoločenské aktivity pre obyvateľov. Je to napríklad deň detí, deň úcty k starším, Mikuláš v decembri .....

1.7. Trh práce

Vysoká nezamestnanosť v okrese Veľký Krtíš pretrváva dlhšie obdobie a je spôsobená špecifickými faktormi a dopadmi hospodárskej a sociálnej politiky, inštitucionálnych nastavení

a vývoja na globálnych a lokálnych trhoch. **Aj v čase najvyššieho ekonomického rastu SR bola miera nezamestnanosti v okrese Veľký Krtíš stále nad úrovňou 17 %.**

Od roku 2012, kedy miera evidovanej nezamestnanosti dosiahla svoje maximum 25,9 %, nezamestnanosť v okrese postupne klesá. Klesajúca tendencia v nezamestnanosti pretrváva aj v roku 2021. **K 31. júlu 2021 bolo v evidencii uchádzačov o zamestnanie 1 713 osôb.** Miera evidovanej nezamestnanosti klesla na 8,45 %, čo je v porovnaní s Banskobystrickým krajom menej o 0,03 percentuálneho bodu a v porovnaní so Slovenskom až o 2,55 percentuálneho bodu. **Pokles miery nezamestnanosti nastal hlavne vznikom pracovných miest s finančnou podporou, ktoré však nemajú dlhodobý charakter, prevažne sú udržateľné len v období platnosti dohody o poskytnutí príspevku.**

Tabuľka - Štruktúra UoZ podľa vzdelania v okrese Veľký Krtíš k 31. 7. 2021 (v %)

Názov ukazovateľa	Okres Veľký Krtíš	Banskobystrický samosprávny kraj	Slovensko
Neukončené základné vzdelanie	8,8	7,5	5,2
Základné vzdelanie	23,6	29,4	24,5
Nižšie stredné odborné vzdelanie	0,3	0,4	0,6
Stredné odborné vzdelanie	37,3	29,0	28,7
Úplné stredné odborné vzdelanie	20,2	21,4	23,6
Úplné stredné všeobecné vzdelanie	3,5	3,2	3,9
Vyššie odborné vzdelanie	0,2	0,7	0,5
Vysokoškolské vzdelanie 1.stupňa	1,3	1,5	2,3
Vysokoškolské vzdelanie 2.stupňa	4,4	6,6	10,4
Vysokoškolské vzdelanie 3.stupňa	0,1	0,2	0,3
N/A – neurčené	0,3	0,1	0,1

Zdroj: ÚPSVaR, Mesačná štatistika o počte a štruktúre UoZ, júl 2021

Z UoZ k 31. 7. 2021 má viac ako 30 % neukončené základné vzdelanie alebo ukončené len základné vzdelanie, takmer 40 %-tnú skupinu predstavujú UoZ so stredným odborným vzdelaním s výučným listom bez dostatočnej praxe. Obidve skupiny UoZ predstavujú spolu až 70 % (cca 2 700 UoZ) z celkového počtu UoZ, z čoho je cca jedna tretina občanov z marginalizovaných rómskych komunít.

Podľa zoznamu profesií vykonávaných bezprostredne pred evidenciou je v evidencii UoZ najviac ľudí, ktorí pred evidenciou nikde nepracovali (až 62,5 % UoZ), potom nasleduje skupina pomocných a nekvalifikovaných pracovníkov, operátorov a montérov strojov a zariadení, kvalifikovaných pracovníkov a remeselníkov a pracovníkov v službách a obchode.

V okrese je 58 % dlhodobo nezamestnaných a až 44 % UoZ je v evidencii dlhšie ako 24 mesiacov. Táto skupina je ťažko zamestnateľná, pretože má nižšiu motiváciu hľadať si prácu, dlhodobou nezamestnanosťou stratila pracovné návyky a zručnosti, Takíto UoZ vykonávajú väčšinou len aktivačné práce v rámci poberania hmotnej núdze.

Tabuľka - Štruktúra UoZ podľa dĺžky evidencie, stav k 31. 7. 2021 (v %)

Názov ukazovateľa	Okres Veľký Krtíš	Banskobystrický kraj	Slovensko
do 7 mesiacov	27,3	27,4	33,9
7 mesiacov až 12 mesiacov	14,8	14,7	15,4
12 mesiacov až 24 mesiacov	13,7	13,8	14,4
nad 24 mesiacov	44,2	44,1	36,3

Zdroj: ÚPSVaR, Mesačná štatistika o počte a štruktúre UoZ, júl 2021

V obci miera evidovanej nezamestnanosti je 10,22 % (31.12.2 Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny opäť zverejňuje štatistiky obcí SR na svojej web stránke.

Tabuľka - Miera nezamestnanosti v obci k 28.2.2023

OBEC	Celkom	EAO	% miera
Malé Zlievce	15	208	7,21

Zdroj: ÚPSVaR, Mesačná štatistika o počte a štruktúre UoZ, február 2023

Z hľadiska odvetvovej štruktúry je najviac zamestnávateľov so zameraním na obchodnú a reštauračnú činnosť a obchodné služby, za nimi nasledujú priemyselné a poľnohospodárske subjekty. V súčasnosti v priemyselnej výrobe a v oblasti služieb a cestovného ruchu podniká 553 subjektov, ktorí zamestnávajú takmer 3 300 osôb. V agrosektore pôsobí 63 subjektov, ktoré zamestnávajú 860 zamestnancov. Samosprávy a nimi zriadené školské zariadenia a podniky zamestnávajú na pracovný pomer 1 760 osôb a 435 osôb na základe iných dohôd.

Najväčším zamestnávateľom okresu je TECHNOGYM EE. s.r.o. s počtom zamestnancov 420, pričom z tohto počtu časť pracovnej sily je zamestnaná prostredníctvom personálnych agentúr. Všeobecná nemocnica s poliklinikou, n.o., zamestnáva 307 zamestnancov, ďalej nasledujú spoločnosti EQUUS a.s., SISME SLOVAKIA, s.r.o., Forscher Slovakia s. r. o., PAZZ, s.r.o. Ekobauernhof a. s. Viac ako 81 % podnikateľských subjektov v okrese má menej ako 10 zamestnancov.

Hospodársko–sídlna aglomerácia Malý Krtíš – Veľký Krtíš – Modrý Kameň je jediné väčšie priemyselné centrum v okrese, ktoré zamestnáva väčší počet zamestnancov. **V priemyselnom parku Malý Krtíš v súčasnosti pôsobia dve talianske firmy** so zameraním na výrobu elektromotorov a výrobu fitness strojov.

Stavebný priemysel v okrese predstavuje podiel 8,5 % z celkového hospodárstva a je zastúpený niekoľkými väčšími firmami a desiatkami malých firiem a živnostníkov. J – STAV spol. s.r.o. Medzi najvýznamnejšie spoločnosti v oblasti stavebníctva ďalej patria napr. Spoločnosť Š- TEAM s.r.o. zabezpečuje vodoinštalčné, kúrenárske, zámočnícke, búracie, stolárske a maliarske práce. TERMOTEX, s.r.o poskytuje služby hlavne v oblasti zatepľovania budov, tepelnej, protiotrasovej a hlukovej izolácie budov, podnikateľský subjekt Elmour - Milan Násali zabezpečuje stavebné práce a výrobu betónu.

1.8. *Financovanie obce*

Podľa zákona č. 369/1990 Z.z. o obecnom zriadení, v znení neskorších predpisov, obec financuje svoje potreby predovšetkým z vlastných príjmov, dotácií zo štátneho rozpočtu a z ďalších zdrojov. Vlastné príjmy v rozsahu podľa osobitných predpisov sú a) príjmy z majetku obce a z majetku prenechaného obci do užívania (nájom), b) výnosy z miestnych daní a z miestnych poplatkov, c) podiely na daniach v správe štátu, d) výnosy z pokút uložených za priestupky, e) iné príjmy.

Obec môže na plnenie svojich úloh použiť návratné zdroje financovania a prostriedky mimorozpočtových peňažných fondov. Na plnenie rozvojového programu obce alebo na plnenie inej úlohy, na ktorej má štát záujem, možno obci poskytnúť štátnu dotáciu. Použitie štátnej dotácie je preskúmateľné štátnym orgánom podľa osobitných predpisov.

Obci, ktorej vlastné príjmy nepostačujú na plnenie úloh samosprávy, možno poskytnúť štátnu dotáciu podľa normatívu určeného vládou. Obec môže svoje úlohy financovať aj z prostriedkov združených s inými obcami, so samosprávnymi krajmi a s inými právnickými osobami alebo fyzickými osobami.

Obec si môže na plnenie svojich úloh zriadiť mimorozpočtové peňažné fondy. Na plnenie úloh spoločných pre viac obcí alebo z iného dôvodu môžu obce zriadiť spoločný fond; správu fondu vykonáva rada fondu ustanovená obcami, ktoré fond zriadili, a to podľa dohodnutých pravidiel.

2. **Strategická, návrhová časť**

Globálny cieľ je rámcovou predstavou o tom, ako by mala obec v budúcnosti vyzeráť, aké miesto chce Malé Zlievce zaujať v rámci regiónu. Globálny cieľ má vyjadrovať nie len želanú, ale zároveň aj možnú predstavu o budúcnosti obce a jednotlivé ciele Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce majú smerovať k jej naplneniu.

Stratégia obce Malé Zlievce je prezentovaná strategickým rozvojovým cieľom, ktorý obsahuje 3 špecifické ciele rozdelené na opatrenia a aktivity. Aktivity definujú konkrétne oblasti rozvoja, na ktoré sa bude obec v budúcnosti zameriavať (konkrétne projekty).

Tvorcovia Programu rozvoja obce Malé Zlievce si vytvorili nasledovnú víziu na obdobie rokov 2023 – 2030.

Občania obce Malé Zlievce budú žiť v obci s kompletnou infraštruktúrou, upravenými a čistými verejnými priestormi, dostatkom pracovných príležitostí a možnosťami trávenia voľného času pre mladých ale i starších.

Obec chce byť úspešná a zvýši kvalitu života obyvateľov

2.1. **SWOT analýza, STEEP analýza**

ROZVOJ VIDIEKA A POĽNOHOSPODÁRSTVO	
Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - prírodný potenciál pre poľnohospodárstvo - priaznivé podmienky pre rozvoj poľnohospodárstva - dostatok poľnohospodárskeho odpadu pre druhotné využitie 	<ul style="list-style-type: none"> - chýba finalizácia produktov prvovýroby - nerealisticky nízky prenájom farmárskej pôdy - nízka produktivita práce - upadajúca krajnotvorba - z poľnohospodárstva ako zdrojov energie - silná závislosť vidieckej populácie na verejnej podpore - nezaujímajú mladej generácie o poľnohospodárstvo - slabá informovanosť o zdrojoch na rozvoj poľnohospodárstva
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - program LEADER - možnosti využitia alternatívnych zdrojov energie - členstvo v EÚ (pohyb pracovnej sily a tovaru) - zainteresovanie mladých ľudí do aktívnych činností - poľnohospodárstvo priateľské k životnému prostrediu - potenciál krajiny pre rozvoj cestovného ruchu - alternatívne a ekologické poľnohosp. - poľnohospodárska produkcia (obilniny, repka olejná, kukurica, zelenina, ovocinárstvo netradičné plodiny) ako zdroj pre spracovateľský potravinársky priemysel 	<ul style="list-style-type: none"> - sociálne odlúčenie vidieka - upadajúce poľnohospodárstvo - slabá podpora malých a stredných podnikateľov a demotivujúce podnikateľské prostredie - členstvo v EÚ (hlavne MSP a poľnohospodári) - nízka kúpyschopnosť obyvateľov - nevysporiadané majetkovo právne vzťahy - rastúce ceny vstupov
TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	
Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - potenciál na podnikanie vo voľných nevyužitých priestoroch - blízkosť okresného mesta Veľký Krtíš 	<ul style="list-style-type: none"> - čiastočne vybudovaná kanalizácia - nevyhovujúce stav obecných budov - nevyužitú voľnú budovu, priestory vhodné na podnikanie
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - dobudovanie verejných priestranstiev - zlepšiť stavebno-technický stav jestvujúcich komunikácií - pokračujúca internetizácia - zabezpečiť vykurovanie obce s využitím alternatívnych zdrojov energie 	<ul style="list-style-type: none"> - projekty technickej infraštruktúry sú vysoko finančne náročné - slabý prístup malej obce k čerpaniu fondov EÚ na infraštruktúrne projekty
CESTOVNÝ RUCH	
Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - prírodný potenciál pre rozvoj cestovného ruchu, vidieckej turistiky a agroturistiky 	<ul style="list-style-type: none"> - nízky počet podnikateľských subjektov v oblasti cestovného ruchu - nízka diverzifikácia miestnej ekonomiky - nízka kúpyschopnosť obyvateľstva

	<ul style="list-style-type: none"> - slabý marketing a propagácia územia - nevyužitý potenciál územia pre rozvoj cestovného ruchu - sezónnosť cestovného ruchu - nedostatočná alebo takmer žiadna ponuka základných aj doplnkových služieb cestovného ruchu
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - potenciál pre rozvoj cestovného ruchu - ponuka rôznych produktov cestovného ruchu pre rôzne cieľové skupiny - osвета a výchova obyvateľstva k rozvoju cestovného ruchu ako forme samozamestnania - rozvoj cykloturistiky - rozvoj poľovníctva v území, ponuka služieb pre zahraničných poľovníkov 	<ul style="list-style-type: none"> - málo atraktívny región pre turistov (chýbajúce služby, infraštruktúra) - nezájem turistov o rekreáciu na Slovensku všeobecne - nezájem o vidiecku turistiku - slabé jazykové vedomosti poskytovateľov služieb
DEMOGRAFICKÉ UKAZOVATELE	
Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - vysoká ponuka pomerne lacnej pracovnej sily prevažne v robotníckych a poľnohospodárskych profesiách 	<ul style="list-style-type: none"> - narastajúca migrácia obyvateľov v produktívnom veku za prácou - zhoršuje sa veková skladba obyvateľstva (narastá podiel prestárlych občanov) - zlá sociálna situácia v obci - nevyhovujúci vzdelávací systém - ťažko umiestniteľní absolventi stredných škôl - absencia výstavby nových domov - odchod mladých vzdelaných ľudí z vidieka za prácou do zahraničia
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - predĺženie aktívneho pracovného života - rozvoj sociálneho podnikania - vysoká ponuka lacnej pracovnej sily - rozvoj mimoškolských aktivít mladých ľudí zameraných na nové zručnosti vrátane podnikateľských zručností - rozvoj aktivít pre voľný čas - programy pre aktívne trávenie času pre seniorov - programy pre začlenenie rómskeho etnika 	<ul style="list-style-type: none"> - starnutie obyvateľstva, zhoršujúca sa sociálna štruktúra obyvateľov, nárast chudoby - postupný zánik pracovných príležitostí pre ľudí s nižším vzdelaním - nepriaznivý zdravotný stav obyvateľstva v dôsledku nepriaznivého demografického vývoja - vývoj hodnôt v spoločnosti – oslabenie tradičnej funkcie rodiny vrátane starostlivosti o seniorov - nepriaznivý demografický vývoj - nízka kvalifikovanosť disponibilnej pracovnej sily - strata pracovných návykov - neochota zapájať sa do vecí verejných - neochota budovať medzisektorovú spoluprácu a partnerstvo
PRÍRODNÝ POTENCIÁL	
Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - prírodné bohatstvo (čisté životné prostredie) - vysoká kvalita vzduchu a pôdy 	<ul style="list-style-type: none"> - slabé environmentálne povedomie obyvateľov - nedobudovaná technická infraštruktúra

- zachovalý a udržiavaný ráz krajiny	kanalizácia - čierne skládky v okolí obce
Príležitosti	Ohrozenia
- dobudovanie infraštruktúry - výskyt minerálnych prameňov a iných prírodných zdrojov - alternatívne zdroje energie - spracovanie druhotných surovín - súťaž v obnove a skrášľovaní obce	- nedoriešený prechod kompetencií na samosprávu - nízka informovanosť a angažovanosť občanov - neriešenie súčasných ekologických záťaží - zmena klímy - nedobudovanie technickej infraštruktúry - ľahostajnosť občanov k životnému prostrediu
KULTÚRNO-HISTORICKÝ POTENCIÁL	
Silné stránky	Slabé stránky
- historické dedičstvo (kostol, kaštieľ, kúrie...) - zaujímavé prvky drobnej architektúry, napr. zvoničky, kríže, kaplnky	- nedostatočná starostlivosť o zeleň - nevhodný výber rastlinných druhov - zanikanie ľudových remesiel
Príležitosti	Ohrozenia
- využitie prírodného a kultúrno-historického potenciálu pre rozvoj územia - zazelenenie nevyužívaných plôch - obnova tradičných remesiel v rámci rozvoja cestovného ruchu	- vymieranie nositeľov ľudových tradícií - nezáujem mládeže - neznalosť obyvateľov o historických hodnotách ľudovej architektúry - zánik tradičnej kultúry a remesiel
TRH PRÁCE, ĽUDSKÉ ZDROJE	
Silné stránky	Slabé stránky
- ľudský potenciál - dostatok voľnej pracovnej sily - vhodný potenciál pre vytváranie pracovných miest v oblasti vidieckej turistiky a CR - pracovná sila so zručnosťami v oblasti poľnohospodárstva - tradície v poľnohospodárskej výrobe - kvalifikované sily v týchto oblastiach	- odchod mladých vzdelaných ľudí z vidieka - slabá spolupráca medzi podnikateľskými subjektmi - nedostatok sociálnych služieb - čierna práca - chýbajúci prístup k úverom pre neziskové subjekty, začínajúcich podnikateľov a malé obce - zlá vzdelanostná štruktúra - občianska neuvedomelosť a apatia mladých - chýbajúce poskytovanie stravy vrátane rozvozu pre starších a osamelých - chýba kompletne poradenstvo v sociálnych službách - vysoká miera nezamestnanosti (nad 20%) a dlhodobá nezamestnanosť - nízka kapacita a záujem potenciálnych užívateľov uchádzať sa o fondy EÚ, bankové a iné zdroje - starnutie populácie a stagnácia demografického vývoja - chýbajúce nové zručnosti, hlavne jazyková znalosť, podnikateľské zručnosti a pod. - nízka životná úroveň občanov
Príležitosti	Ohrozenia
- príchod investorov do neďalekého okresného mesta - nadviazanie na úspešné projekty v regióne	- nedostatok vlastných zdrojov na spolufinancovanie - nekvalifikovaná pracovná sila

<ul style="list-style-type: none"> - aj mimo neho - dobudovanie služieb a sociálnej infraštruktúry - zabezpečenie sociálnych programov (strava, kluby, opatrovateľská služba) - samozamestnanie v poľnohospodárskej oblasti 	<ul style="list-style-type: none"> - prehľbovanie apatie v ľuďoch a závisť ľudí - obmedzený prístup k vzdelávaniu na vidieku - školský systém produkujúci nezamestnaných - strata motivácie, národnej hrdosti a povedomia
VŠEOBECNÁ ANALÝZA	
Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - veľmi dobré podmienky pre rozvoj poľnohospodárskej výroby - prírodný potenciál pre rozvoj cestovného ruchu - vysoká ponuka pomerne lacnej pracovnej sily prevažne v robotníckych a poľnohospodárskych profesiách - voľné priestory vhodné na rozvoj podnikania, cestovného ruchu a sociálnych služieb 	<ul style="list-style-type: none"> - zvyšujúca sa migrácia obyvateľov vzdelaných a v produktívnom veku - zhoršuje sa veková skladba obyvateľstva (narastá podiel prestárlych občanov) - vysoká miera nezamestnanosti - strata pracovných návykov u dlhodobo nezamestnaných - nízka schopnosť čerpať štrukturálne fondy EÚ - prenos kompetencií na samosprávu bez finančného krytia - u dlhodobo nezamestnaných je vysoký podiel ľudí bez vzdelania, príp. so základným vzdelaním a vyučením - nízka úroveň znalosti svetových jazykov u strednej a staršej generácie - slabý marketing územia - neefektívna sociálna politika štátu
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - možnosť rozvoja tradičných a netradičných foriem poľnohospodárstva - možnosť vytvorenia produkčnej zóny (poľnohospodársky inkubátor) - využitie územia pre rozvoj vidieckej turistiky a cestovného ruchu - spolupráca s BBSK - voľná pracovná sila - partnerstvá existujúce a tvoriace sa - reforma verejnej správy - možnosti samosprávy (informácie, kompetencie) - nadviazanie na úspešné projekty v regióne aj mimo neho 	<ul style="list-style-type: none"> - nesolventnosť obyvateľstva na vidieku - daňové zaťaženie, tvorba rozpočtu - konzervatívnosť obyvateľstva - odchod mladých a vzdelaných ľudí z obce - nízka informovanosť na vidieku - informačná izolácia obce - nevysporiadané vlastnícke vzťahy - nejasné podmienky a meniace sa pravidlá v programoch EÚ - administratívna náročnosť prípravy a realizácie projektov - nepružná legislatíva, absencia zákonov - nesystémový prístup k poľnohospodárstvu - nízka úroveň partnerskej spolupráce s okolitými obcami

STEEP analýza

Okrem SWOT analýzy, ktorá hodnotí vonkajšie a vnútorné faktory, príležitosti a ohrozenia a na ich základe formuluje hlavné disparity a faktory rozvoja, sa v praxi používa aj STEEP analýza. Táto metóda hodnotí iba existujúce externé faktory dotýkajúcich sa relevantných oblastí vo vzťahu ku konkrétnemu územiu. Externé faktory boli rozdelené do piatich oblastí: sociálne, technologické, ekonomické, ekologické a politické faktory. Analyzované boli verejne dostupné dáta vo všetkých piatich oblastiach a následne boli spracované do nasledovnej tabuľky:

Sociálne	Technologické	Ekonomické	Ekologické	Politické
Starnutie populácie	Komunikačné možnosti medzi ľuďmi a inštitúciami sa menia, rozvíja sa spolupráca na diaľku	COVID 19 – ekonomické dopady	Zmena klímy - celkové oteplenie, extrémne zrážky, veterné smršte, extrémne teplé letné obdobia	Vývoj v oblasti legislatívy, možných štátnych zásahov, politických a súdnych rozhodnutí a pod.
Migrácia obyvateľov za prácou a štúdiom do veľkých miest a zahraničia	Technológia využívaná na intenzívnu prácu z domu	Finančné zdroje rozpočtu (napr. dane)	Odpadové hospodárstvo - environmentálne povedomie občanov narastá	Vývoj v oblasti verejných politík a štátnej politiky
COVID 19 – zmena života – uzatváranie sa do seba, izolovaný život v rodinách	Využívanie technológie deťmi na úkor pohybu a sociálnych kontaktov	Zvýšenie príjmov ekonomicky aktívneho obyvateľstva	Podpora ochrany ŽP zo strany EÚ, štátu, samosprávy	Legislatíva EÚ a jej vývoj, štrukturálne fondy na roky 2021 - 2027
Zmeny správania obyvateľstva, zmeny postojov k životu	Technika umožňuje nové spôsoby vzdelávania a školení online	Investície do infraštruktúry	Udržateľnosť ŽP	Zmena vlády ako výsledok volieb na život v obci
Rýchle životné tempo, veľa stresu	Sociálne siete – nový spôsob komunikácie a práce	Príchod nových podnikateľov do obce	Posúdenie možných environmentálnych rizík	Zmena obecného zastupiteľstva ako výsledok komunálnych volieb

Zdroj: vlastné spracovanie

2.2. Problémová analýza

Zástupcovia obce Malé Zlievce v spolupráci s realizačným tímom počas tvorby dokumentu identifikovali nasledovné problémy ako kľúčové pre riešenie v období najbližších 7 rokov:

- **nedobudovaná technická infraštruktúra a potreba rekonštrukcie existujúcej technickej infraštruktúry** (kanalizácia – dobudovanie, miestne komunikácie, spevnené plochy a chodníky v obci, rekonštrukcia budovy obecného úradu, rekonštrukcia budov v majetku obce, verejná zeleň a verejné priestranstvá, verejné osvetlenie, rozhlas, odpadové hospodárstvo.....)
- **rozvoj občianskej infraštruktúry** (turistický chodník, cyklotrasa, bytová politika, rekonštrukcia detského ihriska, sociálna starostlivosť...)
- **rozvoj ľudských zdrojov** (vzdelávanie a informovanosť občanov...)

Za najväznejšie následky týchto problémov sa považuje:

- zhoršujúca sa kvalita života občanov obce v dôsledku chýbajúcej infraštruktúry,
- zlá sociálna situácia vyplývajúca z vysokej miery nezamestnanosti,
- migrácia mladých ľudí za prácou dočasne alebo natrvalo mimo obce aj do zahraničia

Príčinami tohto stavu sú:

- nedostatok pracovných príležitostí priamo v obci a v regióne,

- nízka úroveň využitia ponúkaných možností a daností obce,
- nedostatok finančných prostriedkov,
- nevyhovujúca legislatíva,
- prehlbovanie regionálnych rozdielov.

Kľúčové disparity:

- migrácia obyvateľstva a celkové starnutie obyvateľstva (pokles podielu obyvateľstva v predproduktívnom a produktívnom veku, nárast obyvateľstva v poproduktívnom veku)
- nedostatok pracovných príležitostí v obci a v regióne
- nedostatočné využívanie možností na rozvoj cestovného ruchu v obci

Hlavné faktory rozvoja:

- blízkosť okresného mesta Veľký Krtíš (10 km)
- prírodný potenciál, rast záujmu o obnoviteľné zdroje energie
- miestna samospráva a jej ekonomický potenciál
- ekologický systém hospodárenia a výroba ekologických potravín
- kultúrno-historické dedičstvo a jeho možnosti na rozvoj cestovného ruchu
- turistika, cykloturistika

Budúci vývoj obce závisí predovšetkým od aktívneho prístupu samosprávy k riešeniu problémov a navrhovaniu stratégie rozvoja. Samospráva urobí všetko preto, aby ich rozvojové plány uspeli a obec sa sústredila najmä na elimináciu kľúčových disparít, ako aj na využitie najvýznamnejších faktorov rozvoja. Do budúcnosti predpokladáme pri správnom využití tohto potenciálu občianskej a technickej infraštruktúry, rozvoj služieb, rozvoj podnikania a nové pracovné miesta v obci.

3. Programová a realizačná časť

3.1. Stanovenie cieľov

Obec Malé Zlievce so svojim územím a obyvateľstvom v rámci regiónu vytvára priestor, ktorý má nezastupiteľný spoločenský, prírodný, ekologický a hospodársky význam. Program je založený na uvedomení si historických tradícií súčasných hodnôt, jedinečných daností s predpokladom v úspešnosť budúceho rozvoja.

Zmyslom tvorby predloženej stratégie je vytvoriť východiskové podmienky k aktivizovaniu obyvateľov a samosprávy k tomu, aby sa vlastnými silami snažili o zvýšenie kvality života na základe harmonického rozvoja daností obce. Formulovanie stratégie obce vychádza z analýzy jej hlavných problémov, zisťovania ich príčin a hľadania riešení na základe analýzy potenciálnych možností pre rozvoj, ako aj stanovených predpokladov a podmienok reálnosti splnenia definovaných cieľov. Stratégia je stanovená strategickými cieľmi. Strategické ciele predstavujú pohľad do budúcnosti na najbližších 7 rokov. **Je potrebné počítat' s jeho pravidelnou 2 – 3 ročnou aktualizáciou.**

Program rozvoja obce vytvára spoločnú stratégiu samosprávy, partnerov a obyvateľov s cieľom riešenia problémov obce. Na báze rozvoja obce možno:

- vytvoriť platformu partnerstiev,
- formulovať stratégiu rozvoja, jej krátkodobé a dlhodobé ciele,
- ich zabezpečenie formou konkrétnych prostriedkov,
- zabezpečiť kvalitné riadenie procesu rozvoja.

Hlavný cieľ obce je definovaný špecifickými cieľmi a je základným východiskom, ktorý deklaruje:

- na akej úrovni je obec v súčasnosti,
- kde by realizácia špecifických cieľov v danom časovom horizonte mala dospieť,
- aké opatrenia si stanovuje,
- na ktoré problémové okruhy je stratégia zameraná,
- ako ich chce dosiahnuť.

Realizácia stratégie formulovaná strategickými cieľmi je naplňovaná konkrétnymi projektmi. Hospodársky a sociálny rozvoj je závislý od riešenia všetkých súvislostí a nadväzností s využitím všetkých výhod územia. Preto jednotlivé projekty musia zabezpečovať rozvoj v rôznych oblastiach činností.

3.2. Strategický cieľ a špecifické ciele

Pri strategickom plánovaní platí zásada: ciele musia mať zmysel, výsledky musia byť merateľné a opatrenia pre realizáciu musia byť splniteľné.

Na základe analýzy problémov v obci Malé Zlievce bol stanovený nasledovný **strategický cieľ**:

Zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj obce Malé Zlievce, ktorý bude zameraný na zlepšenie ekonomických a sociálnych podmienok života v obci.

Prioritné oblasti rozvoja:

- Infraštruktúra a životné prostredie
- Udržateľná ekonomika a zamestnanosť v obci
- Kvalitné a dostupné verejné služby

Pre dosiahnutie tohto strategického cieľa si zástupcovia obce stanovili nasledovné **tri základné špecifické ciele**:

- dobudovanie chýbajúcej a rekonštrukcia existujúcej infraštruktúry s ohľadom na ochranu životného prostredia
- využitie daností obce, rozvoj podnikania
- zvýšenie kvality verejných služieb vo verejnej správe, sociálnej starostlivosti, kultúre, športe a bývaní

Prehľadná tabuľka cieľov a opatrení rozdelená podľa prioritných oblastí

Vízia:					
„Občania obce Malé Zlievce budú žiť v obci s kompletnou infraštruktúrou, upravenými a čistými verejnými priestormi, dostatkom pracovných príležitostí a možnosťami trávenia voľného času pre mladých ale i starších.“					
Obec chce byť úspešná a zvýši kvalitu života obyvateľov.					
Strategický cieľ:					
Zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj obce Malé Zlievce, ktorý bude zameraný na zlepšenie ekonomických a sociálnych podmienok života v obci.					
Prioritná oblasť rozvoja		Prioritná oblasť rozvoja		Prioritná oblasť rozvoja	
Infraštruktúra a životné prostredie		Udržateľná ekonomika a zamestnanosť v obci		Kvalitné a dostupné verejné služby	
Špecifický cieľ 1		Špecifický cieľ 2		Špecifický cieľ 3	
dobudovanie chýbajúcej a rekonštrukcia existujúcej infraštruktúry s ohľadom na ochranu životného prostredia		využitie daností obce, rozvoj podnikania		zvýšenie kvality verejných služieb vo verejnej správe, sociálnej starostlivosti, kultúre, športe a bývaní	
Opatrenie 1.1	Opatrenie 1.2	Opatrenie 2.1	Opatrenie 2.2	Opatrenie 3.1	Opatrenie 3.2
Opatrenie 1.3				Opatrenie 3.3	
Opatrenie 1.1 Dobudovanie chýbajúcej miestnej infraštruktúry vrátane projektovej prípravy a rekonštrukcia existujúcej					
Opatrenie 1.2 Zníženie energetickej náročnosti budov v majetku obce a ich rekonštrukcia, využívanie obnoviteľných zdrojov energií					
Opatrenie 1.3 Zvýšenie kvality a efektívnosti odpadového hospodárstva					
Opatrenie 2.1 Vytvorenie podmienok pre rozvoj služieb zameraných najmä na oblasť využitia daností obce					
Opatrenie 2.2 Podpora ekologického systému hospodárenia					
Opatrenie 3.1 Podpora poskytovania elektronických služieb v obci					
Opatrenie 3.2 Budovanie voľnočasovej a sociálnej infraštruktúry, zabezpečenie starostlivosti o seniorov a zdravotne ťažko postihnutých, rozvoj bývania					
Opatrenie 3.3 Environmentálne vzdelávanie, podujatia					

Prostredníctvom jednotlivých opatrení sa bude obec snažiť naplniť strategický cieľ a víziu integrovaním smart prístupov spracovaním adrešných cieľov na podporu rozvoja obce prostredníctvom kapitalizácie rozvojového potenciálu. Obec sa bude snažiť sústrediť pozornosť na maximálne využitie rozvojového potenciálu. Počas 7 ročného plánovacieho obdobia bude uplatňovať integrovaný prístup, kedy spojí infraštruktúrne riešenia s inováciami využívajúcimi najnovšie poznatky pre zabezpečenie kvality života obyvateľov. Smart znamená správať sa rozumne a efektívne a udržateľne využívať svoje zdroje.

Programová časť PHRSR pozostáva z definície a popisu pripravovaných opatrení a aktivít, ktoré budú slúžiť ako podklad pre realizačnú a finančnú časť rozvojovej stratégie na obdobie rokov 2023 až 2030. V nasledujúcich tabuľkách sa nachádzajú zoznamy konkrétnych aktivít prislúchajúcich k jednotlivým opatreniam, pričom farebné odlišenie predstavuje príslušnosť opatrení a aktivít k cieľom definovaným v strategickú časť.

PHRSR obce obsahuje nasledovné časti:

- analytickú časť (pozostáva zo situačnej analýzy)

- rozvojová stratégia (pozostáva z formulovania vízie, analýzy SWOT a STEEP, strategických a špecifických cieľov a opatrení)
- programovú a realizačnú časť (pozostáva z akčného plánu s časovým harmonogramom a návrhom finančného zabezpečenia)
- finančnú časť (finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnej a organizačnej stránky realizácie PHRSR)

Akčný plán je podkladom k územnému priemetu jednotlivých konkrétnych projektových zámerov. Je to časť realizačná, ktorá pretvorí ciele a opatrenia na konkrétne výstupy investičného a neinvestičného charakteru. Je to krátkodobý plán (najlepšie na obdobie jedného roka), ktorý definuje prvé kroky pri plnení programu s ohľadom na jej momentálne finančné, personálne a technické kapacity a naliehavosť navrhnutých aktivít. Ide preto o akýsi doplnok k PHRSR, ktorý je potrebné každoročne aktualizovať. Jeho plnenie by mal zabezpečovať koordinačný tím, prípadne vytvorené pracovné skupiny.

Akčný plán by mal obsahovať:

- zoznam najdôležitejších aktivít a projektov na najbližší rok, ich opis a odhad ich reálnych vyčísliteľných prínosov (napr. tvorba pracovných miest)
- harmonogram krokov, ktoré je potrebné podniknúť na realizáciu naplánovaných aktivít a projektov
- určenie realizačného tímu ku každej aktivite a projektu
- predpokladané zdroje financovania (vlastné a vonkajšie)
- pri aktualizovaných akčných plánoch je potrebné ešte doplniť zhodnotenie plnenia úloh obsiahnutých v predchádzajúcom akčnom pláne, stav naplánovaných projektov, pokrok, ktorý obec pri plnení PHSR dosiahla v uplynulom roku
- aktualizáciu faktov v situačnej analýze a analýze SWOT (ak sa medzičasom zmenili východiskové podmienky).

3.3 Rozpracovanie rámcových aktivít obce

Rámcové aktivity obce na obdobie 2023-2030 popisujú jednotlivé navrhované opatrenia. V popise je uvedené obdobie, zdroje financovania, hlavný ukazovateľ výsledku a priorita zámeru. Reálnosť splnenia cieľov vychádza z rozpočtového auditu obce, jej možností financovania, resp. spolufinancovania jednotlivých projektov. Ďalej je významne ovplyvnená časovým rámcom programovacieho obdobia, harmonogramom vyhlasovania jednotlivých výziev v rámci Operačného programu Slovensko a pod. Je rámcovým prehľadom plánovaných opatrení obce Malé Zlievce na celé programovacie obdobie. **Odporúčame po schválení všetkých programových dokumentov, aby obec zabezpečila vypracovanie akčného plánu na najbližšie obdobie, ktoré bude zároveň v súlade aj s vypracovanou projektovou dokumentáciou v prípade investičných aktivít. Rámcové aktivity budú rozpracované do štádia projektového zámeru.**

Prehľadná tabuľka opatrení a aktivít rozdelená podľa prioritných oblastí

Opatrenie	Aktivita
Opatrenie 1.1 Dobudovanie chýbajúcej miestnej infraštruktúry vrátane projektovej prípravy a rekonštrukcia jestvujúcej	1.1.1 Predprojektová príprava
	1.1.2 Vybudovanie chýbajúcej infraštruktúry (dobudovanie kanalizácie, rekonštrukcia jestvujúcich objektov, rekonštrukcia jestvujúcej infraštruktúry, verejné osvetlenie, rozhlas....)
	1.1.3 Rekonštrukcia miestnych komunikácií a chodníkov
	1.1.4 Úprava verejných priestranstiev, vytvorenie oddychových zón a verejnej zelene
Opatrenie 1.2 Zníženie energetickej náročnosti budov v majetku obce a ich rekonštrukcia, využívanie obnoviteľných zdrojov energií	1.2.1 Zateplenie obecných objektov
	1.2.2 Energetická prestavba objektov, budovanie obnoviteľných zdrojov energií
Opatrenie 1.3 Zvýšenie kvality a efektívnosti odpadového hospodárstva	1.3.1 Likvidácia čiernych skládok
	1.3.2 Riešenie problematiky odpadového hospodárstva
Opatrenie 2.1 Vytvorenie podmienok pre rozvoj služieb zameraných najmä na oblasť využitia daností obce	2.1.1 Využívanie tradícií a pôvodným remesiel
	2.1.2 Vybudovanie turistického chodníka a cyklotrasy
	2.1.3 Podpora ubytovacích kapacít v obci
	2.1.4 Podpora cestovného ruchu – marketingové aktivity
	2.1.5 Podpora rozvoja služieb v obci
Opatrenie 2.2 Podpora ekologického systému hospodárenia	2.3.1 Podpora malých, mladých a rodinných farmárov
	2.3.2 Rozvoj spracovania miestnych produktov, miestna výroba
	2.3.3 Rozvoj regionálneho značenia produktov
Opatrenie 3.1 Podpora poskytovania elektronických služieb v obci	3.1.1 Vzdelávanie pre komunikáciu, osobitne s využitím IT pre samosprávy
	3.1.2 Podpora digitalizácie verejných dokumentov
	3.1.3 Podpora virtualizácie služieb verejnej správy
Opatrenie 3.2 Budovanie voľnočasovej a sociálnej infraštruktúry, zabezpečenie starostlivosti o seniorov a zdravotne ťažko postihnutých, rozvoj bývania	3.2.1 Budovanie a rekonštrukcia športovej infraštruktúry pre deti a dospelých
	3.2.2 Poskytovanie opatrovateľskej služby, terénnej služby, osobnej dopravy...
Opatrenie 3.3 Rozvoj vzdelávania, environmentálne vzdelávanie, podujatia	3.3.1 Rekvalifikačné kurzy pre nezamestnaných
	3.3.2 Environmentálne vzdelávanie – separovaný zber odpadu, ochrana životného prostredia
	3.3.3 Organizovanie kultúrnych a športových podujatí a udržanie tradícií

Pri príprave akčného plánu musia byť zodpovedané nasledovné otázky:

- **ČO** – výber jednotlivých krokov

Rozhodnutie o konkrétnych krokoch (aktivitách, projektoch), ktoré je potrebné realizovať so zameraním na stanovené priority

- **KTO** – stanovenie osobnej alebo inštitucionálnej zodpovednosti

Za každý projekt musí niekto (osoba alebo inštitúcia) prevziať osobnú zodpovednosť. Projekty, za ktoré nebude nikto zodpovedný sa nebudú realizovať.

- **KDE** – určenie miesta realizácie

Výber najvhodnejšieho miesta, kde sa projekt bude fyzicky realizovať.

- **KEDY** – určenie času realizácie

Každý projekt treba naplánovať v reálnom čase, a to nie len termínom realizácie, ale aj potrebného časového rozpätia na realizáciu. Všetky projekty nie je možné realizovať naraz, niektoré musia predchádzať a niektoré budú doplnené počas realizácie.

- **KOLKO** – stanovenie náklad

3.3.1 Súhrnný prehľad projektov obce Malé Zlievce na roky 2023 – 2030

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIALNEHO ROZVOJA OBCE MALÉ ZLIEVCE

P.č.	Opatrenia	Čas implementácie	Indikátory monitoringu	Predpokladaný objem – v EUR	Zdroj pokrytia
1.	Projektová príprava investičných akcií	2023 - 2030	Ochrana životného prostredia, Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce, Zvýšenie atraktivity obce	30 000,00	rozpočet obce, štátne dotácie, EU
2.	Dobudovanie kanalizácie v celej obci	2023 - 2030	Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce, Zvýšenie atraktivity obce	*	rozpočet obce, štátne dotácie, EU
3.	Rekonštrukcia budovy obecného úradu	2023 - 2030	Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce, Zvýšenie atraktivity obce	*	rozpočet obce, štátne dotácie, EU
4.	Rekonštrukcia domu smútku	2023 - 2030	Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce, Zvýšenie atraktivity obce	*	rozpočet obce, štátne dotácie, EU
5.	Rekonštrukcia verejného osvetlenia a verejného rozhlasu	2023 - 2030	Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce, Zvýšenie atraktivity obce	*	rozpočet obce, štátne dotácie, EU
6.	Rekonštrukcia miestnych komunikácií a chodníkov, výstavba nových chodníkov	2023 - 2030	Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce, Zvýšenie atraktivity obce	*	rozpočet obce, štátne dotácie, EU
7.	Vybudovanie turistického chodníka Veľký Dol-Nikov-Krížová cesta a cyklotrasy	2023 - 2030	Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce, Zvýšenie atraktivity obce, Zlepšenie služieb poskytovaných v oblasti CR	*	rozpočet obce, štátne dotácie, EU
8.	Oprava existujúcich protipovodňových hrádzí v časti Veľký Dol	2023 - 2030	Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce, Zvýšenie atraktivity obce	*	rozpočet obce, štátne dotácie, EU
9.	Výstavba nájomných a sociálnych bytov	2023 - 2030	Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce, zlepšenie služieb poskytovaných obyvateľom	*	rozpočet obce, štátne dotácie, EU
10.	Zabezpečenie starostlivosti o starších občanov, dôchodcov a invalidných dôchodcov	2023 - 2030	Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce, zlepšenie služieb poskytovaných obyvateľom	*	rozpočet obce, štátne dotácie, EU
11.	Obnova a rekonštrukcia budov v majetku obce, zníženie energetickej náročnosti, využívanie obnoviteľných zdrojov energií	2023 - 2030	Ochrana životného prostredia, Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce, zlepšenie služieb poskytovaných obyvateľom, Zvýšenie	*	rozpočet obce, štátne dotácie, EU

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIALNEHO ROZVOJA OBCE MALÉ ZLIEVCE

			atraktivita obce		
12.	Výsadba a údržba plôch verejnej zelene, úprava verejných priestranstiev v obci, revitalizácia plochy pred kaplnkou	2023 - 2030	Ochrana životného prostredia, Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce, Zlepšenie služieb poskytovaných obyvateľom	*	rozpočet obce, štátne dotácie, EU
13.	Rekonštrukcia športovej infraštruktúry – detské ihrisko, šatne futbalového klubu	2023 - 2030	Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce, Zvýšenie atraktivity obce	*	rozpočet obce, štátne dotácie, EU
14.	Riešenie problematiky odpadového hospodárstva v obci, vybudovanie zberného dvora	2023 - 2030	Ochrana životného prostredia, Zlepšenie služieb poskytovaných obyvateľom	*	rozpočet obce, štátne dotácie, EU
15.	Podpora ubytovania na súkromí	2023 - 2030	Zvýšenie atraktivity obce, Zlepšenie služieb poskytovaných v oblasti CR	*	rozpočet obce, štátne dotácie, EU
16.	Podpora rozvoja služieb v obci	2023 - 2030	Zvýšenie atraktivity obce, Zlepšenie služieb poskytovaných obyvateľom	*	rozpočet obce, štátne dotácie, EU
17.	Využitie tradícií a pôvodných remesiel	2023 - 2030	Zvýšenie atraktivity obce, Zlepšenie služieb poskytovaných obyvateľom	*	rozpočet obce, štátne dotácie, EU
18.	Rozvoj ľudských zdrojov – rekvalifikačné kurzy v oblasti PC, jazykov, cestovného ruchu, rekvalifikácie nezamestnaných pre potreby konkrétnych spoločností	2023 - 2030	Tvorba nových pracovných miest, Zlepšenie služieb poskytovaných obyvateľom	20 000,00	rozpočet obce, štátne dotácie, EU
19.	Environmentálne vzdelávanie – separovaný zber odpadu, ochrana životného prostredia	2023 - 2030	Zvýšenie atraktivity obce, Zlepšenie služieb poskytovaných obyvateľom	10 000,00	rozpočet obce, štátne dotácie, EU
20.	Podpora podnikateľského prostredia priaznivého pre inovácie	2023 - 2030	Tvorba nových pracovných miest	*	rozpočet obce, štátne dotácie, EU
21.	Aktivity smerované na udržanie mladých a vzdelaných ľudí v obci	2023 - 2030	Tvorba nových pracovných miest	*	rozpočet obce, štátne dotácie, EU
22.	Podpora regionálneho značenia produktov a služieb	2023 - 2030	Tvorba nových pracovných miest, Zvýšenie atraktivity obce	20 000,00	rozpočet obce, štátne dotácie, EU, súkromné zdroje
23.	Podpora rozvoja cestovného ruchu v obci, marketingové aktivity, rozvoj ubytovania na súkromí	2023 - 2030	Tvorba nových pracovných miest, Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce, Zvýšenie atraktivity obce, Zlepšenie služieb poskytovaných v oblasti CR	20 000,00	rozpočet obce, štátne dotácie, EU, súkromné zdroje
24.	Rozvoj partnerstiev obcí (cezhraničná spolupráca, Program Európa pre občanov)	2023 - 2030	Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce, Zvýšenie atraktivity obce	*	rozpočet obce, štátne dotácie, EU, EACEA

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIALNEHO ROZVOJA OBCE MALÉ ZLIEVCE

25.	Realizácia kultúrno-spoločenských aktivít a športových podujatí (napr. deň obce...)	2023 - 2030	Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce, Zvýšenie atraktivity obce	20 000,00	rozpočet obce, štátne dotácie, EU
26.	Realizácia projektov spolupráce s podnikateľmi (LEADER – MAS)	2023 - 2030	Tvorba nových pracovných miest, Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce, Zvýšenie atraktivity obce	*	rozpočet obce, štátne dotácie, EU
27.	Príprava a realizácia SMART projektov v partnerstve s okolitými obcami regiónu	2023 - 2030	Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce, Zvýšenie atraktivity obce	*	rozpočet obce, štátne dotácie, EU
28.	Modernizácia verejnej správy, zavedenie elektronických prvkov	2023 - 2030	Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce, Zvýšenie atraktivity obce	*	rozpočet obce, štátne dotácie, EU

3.5. Postup pri implementácii

Realizácia aktivít naplánovaných v PHRSR obce Malé Zlievce bude vyžadovať úzku spoluprácu obce a miestnych aktérov rozvoja v jednotlivých sektoroch života obce, ako aj spoluprácu starostu obce a poslancov s externými odborníkmi, inštitúciami, orgánmi štátnej správy a regionálnej samosprávy, okolitými obcami a združeniami, ktorých je obec členom. Hlavným koordinátorom aktivít smerujúcich k realizácii strategického cieľa obce v programovom období EU 2021 - 2027 je starosta obce a pracovný tím zostavený za účelom implementácie PHRSR vždy prispôbený zameraniu riešenému projektu. Vypracovaním a schválením výsledného dokumentu proces strategického plánovania nekončí. PHRSR je dokument otvorený a reagujúci operatívne na potrebné zmeny vzniknuté počas programovacieho obdobia. Pracovná skupina pre implementáciu bude okrem implementácie programu plniť aj monitorovaciu úlohu. Obec má reálne skúsenosti s realizáciou investičných a neinvestičných projektov na podporu regionálneho rozvoja. Vzhľadom na nízky počet zamestnancov Obecného úradu bude pri realizácii aktivít spolupracovať s externými spolupracovníkmi. Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce bude po schválení obecným zastupiteľstvom zverejnený na web stránke obce a v tlačenej forme bude verejne prístupný na obecnom úrade.

Časový harmonogram

Implementácia opatrení a aktivít nadefinovaných v tomto dokumente je naplánovaná do konca aktuálneho programovacieho obdobia (rok 2027) s výhľadom až do roku 2030, do kedy bude možné ešte ukončovať rozbehnuté projekty. Odhad realizácie PHRSR vychádza zo všeobecne očakávaných zdrojov financovania. Časový harmonogram prípravy a realizácie jednotlivých aktivít bude rozpracovávať Akčný plán, zostavovaný vždy na nasledujúce 2 roky. Každoročne sa Akčný plán bude vyhodnocovať a upravovať podľa aktuálneho stavu realizácie projektov, administratívnych a finančných možností obce.

3.6. Systém monitorovania a hodnotenia

Medzi kľúčové činnosti a procesy nevyhnutné pre správne zabezpečenie implementácie PHRSR patria aj monitorovanie a hodnotenie na úrovni programu i jednotlivých projektov. V procese monitoringu sa uplatňuje **princíp participácie partnerov a verejnosti**. Obec bude mať vytvorený monitorovací výbor, ktorý bude zostavený za účasti partnerov a pracovných skupín. Proces monitorovania a hodnotenia plnenia priorít a cieľov PHRSR bude previazaný s procesom monitorovania a hodnotenia napĺňania programového rozpočtu obce v zmysle zákona č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Záverečný účet obce predstavuje vhodný nástroj, ktorý zachytáva nielen napĺňanie programového rozpočtu územnej samosprávy, ale i napĺňanie implementácie PHRSR vrátane možnosti sledovania definovaných indikátorov. Vzhľadom na túto previazanosť bude systém monitoringu PHRSR využívať najmä „Záverečný účet“, ktorý je každoročne pripravovaný a schvaľovaný Obecným zastupiteľstvom. Monitorovanie splnenia programu obce je možné na základe vyhodnotenia výsledkov ukazovateľov za jednotlivé cieľové oblasti. Indikátory budú presne stanovené v jednotlivých realizačných projektoch.

Rámcové merateľné ukazovatele:

Špecifický cieľ	Ukazovateľ – cieľová hodnota	Časový bod monitorovania
dobudovanie chýbajúcej rekonštrukcia existujúcej infraštruktúry s ohľadom na ochranu životného prostredia	<ul style="list-style-type: none"> • napojenie obyvateľov na inžinierske siete (%) • rekonštruované obecné budovy (m², počet vymenených okien, množstvo ušetrenej energie na vykurovanie) • km opravených/novostavaných chodníkov, km novostavaných cyklistických chodníkov a km opravených/novostavaných miestnych komunikácií, • rozšírenie inžinierskych sietí (merná jednotka: km a napojenie obyvateľstva v %) • napojenosť obyvateľstva na verejnú kanalizačnú sieť (v %) • miera využívania obnoviteľných zdrojov energie (v %) • množstvo odpadu pozbieraného separovane (druh/t) • množstvo recyklovaného odpadu (t) • množstvo vytvoreného komunálneho odpadu na obyvateľa (kg/rok/obyv.) • množstvo biologického odpadu (t) • počet vysadených stromov a kríkov • výmera novovytvorenej verejnej zelene (m²) • zvýšenie investičnej činnosti v obci (v %) • úspešnosť realizácie projektových zámerov (%) 	1x ročne
využitie daností obce, rozvoj podnikania	<ul style="list-style-type: none"> • počet vytvorených pracovných miest v súkromnom sektore • počet zavedených nových výrobných činností • počet inovovaných technológií • zvýšenie produktivity práce • zvýšenie konkurencieschopnosti podnikov • miera nezamestnanosti (v %) • miera ekonomickej aktivity (v %) • zvýšená návštevnosť obce turistami (počet turistov) • úspešnosť realizácie projektových zámerov (%) 	1x ročne
zvýšenie kvality verejných služieb vo verejnej správe, školstve, sociálnej starostlivosti, kultúre, športe a bývaní	<ul style="list-style-type: none"> • počet stoličiek a posteľí v oblasti sociálnych služieb • zvýšenie investičnej činnosti v obci (v %) • príjmová úroveň domácností a kúpna sila obyvateľstva • úspešnosť realizácie projektových zámerov (%) • tvorba projektov v oblasti rozvoja ľudských zdrojov, percento úspešnosti projektov (v %) • štruktúra obyvateľstva z hľadiska vzdelanosti a kvalifikácie (v %) • zvýšená zamestnanosť (%) • počet, kvalita a využiteľnosť sociálnych služieb • počet novopostavených bytov a domov • úspešnosť realizácie projektových zámerov (%) 	1x ročne

Hodnotenie predstavuje proces, ktorý systematicky skúma prínos z realizácie PHRSR a jeho súlad s cieľmi stanovenými v PHRSR a analyzuje účinnosť realizačných procesov a vhodnosť nastavenia jednotlivých opatrení a pripravuje odporúčania na zvýšenie ich efektívnosti. Počas programového obdobia (roky 2021 – 2027) sa odporúča vykonávať priebežné hodnotenia a po

ukončení programového obdobia, tzv. následné hodnotenie. Výsledky sa zverejňujú podľa platných predpisov o prístupe k informáciám. Proces hodnotenia z hľadiska jeho vykonávania je rozdelený na interné a externé hodnotenie. Pri internom hodnotení je v procese hodnotenia realizovaný vlastnými (internými) kapacitami subjektu zodpovedného za administratívne zabezpečenie realizácie PHRSR, naopak na externom hodnotení sa podieľa externý subjekt (iná právnická alebo fyzická osoba).

Priebežné hodnotenie

Proces priebežného hodnotenia má formu série hodnotení, ktorých cieľom je kontinuálne počas implementácie Programu skúmať rozsah, do akého sa využili prostriedky, skúmať efektívnosť a účinnosť programovania a sociálno-ekonomický dopad. Zároveň identifikuje faktory, ktoré prispeli k úspechu alebo neúspechu implementácie Programu vrátane udržateľnosti a identifikovania vhodných postupov. Hodnotenie sa vykonáva systematicky a priebežne počas celého trvania Programu. Priebežné hodnotenia sa bude vykonávať raz ročne. Základnými podkladmi pre prípravu hodnotenia sú monitorovacie správy projektov realizovaných v rámci príslušného PHRSR. Priebežné správy o implementácii sú predkladané obecnému zastupiteľstvu.

Následné hodnotenie

Následné hodnotenie skúma rozsah, v akom sa využili zdroje, účinnosť a efektívnosť programovania a sociálno-ekonomický vplyv. Následné hodnotenie určí faktory, ktoré prispeli k úspechu alebo neúspechu vykonávania PHRSR a určí osvedčené postupy. Výstupom následného hodnotenia je Záverečná správa o hodnotení PHRSR obce Malé Zlievce. Hodnotiace obdobie pri následnom hodnotení predstavuje obdobie celej realizácie PHRSR, tzv. programové obdobie.

4. Finančná časť

Finančný plán predstavuje východiská pre financovanie PHRSR obce Malé Zlievce na roky 2023 - 2030. Východiskami pre stanovenie finančného rámca PHRSR sú indikatívne finančné požiadavky pre realizáciu konkrétnych projektov. Podrobnejšie informácie o finančnom zabezpečení realizácie konkrétnych projektových návrhov, v súlade s kompetenciami samosprávy, budú súčasťou projektového zászobníka.

V súlade so Zákonom o podpore regionálneho rozvoja (Zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov) je regionálny rozvoj na území SR financovaný z viacerých zdrojov, z ktorých hlavnými zdrojmi sú:

- zo štátneho rozpočtu vrátane finančných prostriedkov z rozpočtovej kapitoly Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo investícií“) a z rozpočtových kapitol iných ministerstiev,
- zo štátnych účelových fondov,
- z rozpočtov vyšších územných celkov,
- z rozpočtov obcí,
- z prostriedkov fyzických osôb,
- z prostriedkov právnických osôb,
- z úverov a príspevkov medzinárodných organizácií,
- z prostriedkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv o poskytnutí grantu uzatvorených medzi Slovenskou republikou a inými štátmi,
- z iných prostriedkov, ak to ustanoví osobitný predpis.

Doplnkovým zdrojom finančného zabezpečenia podpory regionálneho rozvoja sú finančné prostriedky z fondov Európskej únie poskytované podľa osobitných predpisov.

Európsky fond regionálneho rozvoja (ERRR)

Európsky fond regionálneho rozvoja (EFRR) sa zameriava na posilnenie hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti v Európskej únii odstraňovaním nerovností medzi jej regiónmi. Je jedným z hlavných nástrojov financovania európskej politiky súdržnosti. Jeho cieľom je pomôcť pri znižovaní rozdielov v úrovni rozvoja európskych regiónov a obmedziť nedostatočný rozvoj najviac znevýhodnených regiónov. Osobitná pozornosť sa venuje regiónom, ktoré trpia vážnymi a trvalými prírodnými alebo demografickými nedostatkami, ako napríklad najsevernejšie regióny s veľmi nízkou hustotou zaľudnenia a ostrovné, cezhraničné a hornaté regióny.

Európsky sociálny fond plus (ESF+)

Európsky sociálny fond+ má zohrať dôležitú úlohu pri vykonávaní akčného plánu o európskom pilieri sociálnych práv a pri riešení sociálno-ekonomických dopadov pandémie nového koronavírusu. Je vnímaný ako hlavný nástroj EÚ na investovanie do ľudí a na riešenie existujúcich nerovností. K osobitným cieľom ESF+ patria:

- podpora oblasti politiky zamestnanosti a mobility pracovnej sily, vzdelávania a sociálneho začlenenia, konkrétne pomocou pri odstraňovaní chudoby, čím sa prispieva k vykonávaniu Európskeho piliera sociálnych práv,
- podpora digitálnej a ekologickej transformácie, tvorba pracovných miest na základe zručností pre inteligentnú špecializáciu a zlepšenie systémov vzdelávania a odbornej prípravy,
- podpora dočasných opatrení za výnimočných alebo nezvyčajných okolností (napr. financovanie režimov skráteného pracovného času bez vyžadovania ich spojenia s aktívnymi opatreniami alebo umožnenie prístupu k zdravotnej starostlivosti aj tým, ktorí nie sú priamo zraniteľní zo sociálno-ekonomického hľadiska).

Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2021 – 2027

Základný strategický dokument s celoštátnym dosahom. Pre programové obdobie 2021 – 2027 sa stanovilo päť osobitných cieľov politiky súdržnosti EÚ:

1. **Inteligentnejšia Európa** – pomoc zameraná na rozvoj vedy, výskumu, budovanie inteligentných miest a regiónov, digitálne riešenia pre občanov, podniky, výskumné organizácie a orgány verejnej správy, rozvoj malého a stredného podnikania, rozvoj zručností pre inteligentnú špecializáciu, priemyselnú transformáciu a podnikanie a zvyšovanie digitálnej pripojiteľnosti
2. **Ekologickejšia, nízkouhlíková Európa** – pomoc zameraná na zlepšenie energetickej efektívnosti, OZE, dostupnosť pitnej vody a dobudovanie kanalizácie, zlepšenie odpadového hospodárstva, podporu mestskej mobility vr. cyklo dopravy, ochranu prírody
3. **Prepojenejšia Európa** – pomoc zameraná na dobudovanie diaľnic a rýchlostných ciest, modernizáciu železníc, vodnej infraštruktúry a zlepšenie regionálnej dostupnosti
4. **Sociálnejšia Európa** – pomoc zameraná na podporu vzdelávania, zdravotníctva, trhu práce, sociálnych služieb
5. **Európa bližšie k občanom** - pomoc zameraná na podporu udržateľného cestovného ruchu, regionálnej a miestnej infraštruktúry pre pohybové aktivity, zveľadenie kultúrneho dedičstva

Operačný program Slovensko – bol schválený Európskou komisiou 22.11.2022. Bude jeden operačný program, s jednými pravidlami, metodikou a manažmentom, mal by priniesť výrazné zjednodušenie využitia eurofondov.

Konkurencieschopnejšie a inteligentnejšie Slovensko

1,9 miliardy eur

Ide o európsky cieľ politiky 1: Konkurencieschopnejšia a inteligentnejšia Európa

Investície sú zamerané na podporu vedy, výskumu a inovácií, digitalizáciu, posilnenie malých a stredných podnikov, rozvoj zručností a digitálnu pripojiteľnosť.

Zelenšie Slovensko

4,2 miliardy eur

Ide o európsky cieľ politiky 2: Zelenšia, nízkouhlíková Európa

Investície podporia energetickú efektívnosť, znižovanie emisií skleníkových plynov, energiu z obnoviteľných zdrojov a uskladňovanie energie reflektujúc aj globálnu situáciu a potrebu znižovania závislosti slovenskej ekonomiky na energetických zdrojoch z Ruska. Taktiež sa podporia investície na adaptáciu na zmenu klímy, prístupu k vode, na posilnenie ochrany prírody, biodiverzity a zelenej infraštruktúry, ako aj udržateľnú mestskú mobilitu.

Podstatná časť zdrojov z nových eurofondov pôjde na ochranu prírody a životného prostredia. Na ochranu prírody a biodiverzity je vyčlenených 721 miliónov eur, najmä na podporu chránených častí prírody a krajiny (248 mil. eur) a prieskum, sanáciu a monitorovanie environmentálnych záťaží (239 mil. eur). Pre zdravší život v mestách a obciach budú dôležité investície do udržateľnej mestskej mobility (891 mil. eur), medzi nimi aj investície do ekologickej verejnej dopravy (491 mil. eur) a cyklo dopravy (100 mil. eur).

Prepojenejšie Slovensko

2 miliardy eur

Ide o európsky cieľ politiky 3: Prepojenejšia Európa

Podporíme rozvoj inteligentnej, bezpečnej, udržateľnej transeurópskej dopravnej siete, ako aj vnútroštátnu, regionálnu a miestnu mobilitu.

Významná časť nových eurofondov je určená na riešenie problémov, ktoré boli v minulosti zanedbávané – budovanie a opravy ciest I. triedy (241 mil. eur), ciest II. a III. triedy (169 mil. eur) a rekonštrukcie miestnych komunikácií (62 mil. eur).

Sociálnejšie a inkluzívnejšie Slovensko

3,3 miliardy eur

Ide o európsky cieľ politiky 4: Sociálnejšia a inkluzívnejšia Európa (3,3 mld. EUR)

Investíciami podporíme prístupný trh práce, kvalitné a inkluzívne vzdelávanie, získanie zručností pre lepšiu adaptabilitu a inklúziu na základe potrieb trhu práce, aktívne začlenenie a podporu dostupných sociálnych služieb pre znevýhodnené a najodkázanejšie skupiny obyvateľstva, vrátane marginalizovaných rómskych komunit, rodinné poradne, ako aj podporu sociálnych inovácií a potravinovú a materiálnu pomoc pre najodkázanejšie osoby.

Európa bližšie k občanom

400 miliónov eur

Ide o európsky cieľ politiky 5: Európa bližšie k občanom

Investíciami podporíme hospodársky, sociálny a environmentálny rozvoj na regionálnej a miestnej úrovni integrovaným prístupom, a to aj prostredníctvom podpory kultúry a prírodného dedičstva, udržateľného cestovného ruchu, verejných športovísk a bezpečnosti v regiónoch Slovenska.

Fond na spravodlivú transformáciu

Špecifickým cieľom v novom programovom období je Fond spravodlivej transformácie, ktorý pomôže riešiť sociálne, hospodárske a environmentálne dôsledky regiónom, ktorých sa týka

prechod na uhlíkovú neutralitu. Z balíka 441 mil. eur môžu čerpať región horná Nitra, Košický a Banskobystrický kraj.

Celková výška zdrojov z fondov EÚ pre Program Slovensko je 12,594 mld.

Program rozvoja vidieka 2021 – 2027 je dokumentom, na základe ktorého bude poskytovaná pomoc z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka v programovacom období 2021 – 2027 – bude doplnené po schválení programu.

Spoločná poľnohospodárska politika podporuje dynamický rozvoj a hospodársku životaschopnosť vidieckych oblastí prostredníctvom financovania a opatrení, ktoré podporujú rozvoj vidieka. Rozvoj vidieka je „druhým pilierom“ spoločnej poľnohospodárskej politiky (SPP), ktorý posilňuje „prvý pilier“ podpory príjmov a trhových opatrení, a to prehlbovaním sociálnej, environmentálnej a hospodárskej udržateľnosti vidieckych oblastí. SPP prispieva k udržateľnému rozvoju vidieckych oblastí prostredníctvom troch dlhodobých cieľov:

- podporovať konkurencieschopnosť poľnohospodárstva a lesného hospodárstva;
- zabezpečovať udržateľné hospodárenie s prírodnými zdrojmi a opatrenia v oblasti klímy;
- dosiahnuť vyvážený územný rozvoj vidieckych hospodárstiev a komunít vrátane vytvárania a udržiavania pracovných miest.

Miestny rozvoj riadený spoločnosťou

V priebehu minulých 20 rokov sa prístup LEADER (1) v oblasti miestneho rozvoja riadeného spoločnosťou (CLLD) – založený na skúsenostiach iniciatívy financovanej zo štrukturálnych fondov EÚ, ktorý mal pomôcť zúčastneným stranám vo vidieckych oblastiach zhodnotiť dlhodobý potenciál ich miestneho regiónu – ukázal ako efektívny a účinný nástroj pri uskutočňovaní rozvojových politík. Európska komisia podporuje túto realizačnú metódu aj prostredníctvom ďalších iniciatív Spoločenstva, akými sú iniciatívy URBAN (2) a EQUAL (3). Pokiaľ ide o prístup LEADER, ktorý EÚ sústavne podporuje od roku 1991, tento prístup sa stal dôležitým prvkom rozvojovej politiky vidieka a je akceptovaný v celej Európe. Od roku 2007 je miestny rozvoj nástrojom uskutočňovania politiky aj v odvetví európskeho rybného hospodárstva. Návrh nariadenia o budúcom nástroji CLLD sa zakladá na prístupe LEADER a týka sa všetkých fondov začlenených do spoločného strategického rámca – Európsky fond regionálneho rozvoja (EFRR), Európsky sociálny fond (ESF), Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka (EPFRV), Európsky fond námorného a rybného hospodárstva (EFNRH) a Kohézny fond (KF) – na programové obdobie rokov 2014-2020 (fondy SSR).

CLLD je nástroj, ktorý sa má využívať špeciálne na subregionálnej úrovni a ktorý dopĺňa ďalšiu rozvojovú podporu na miestnej úrovni. CLLD môže mobilizovať a zapájať miestne spoločnosti a organizácie, aby prispeli k dosiahnutiu cieľov stratégie Európa 2020 v oblasti inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu, v oblasti podpory územnej súdržnosti a dosahovania konkrétnych politických cieľov.

Hlavné ciele návrhu Komisie sú zjednodušiť a rozšíriť využívanie nástroja CLLD ako rozvojového nástroja. Návrhy CLLD budú:

- vyzývať miestne spoločnosti, aby vytvárali integrované prístupy zhora nadol v podmienkach, keď treba reagovať na územné a miestne problémy, ktoré si vyžadujú štrukturálnu zmenu;
- budovať kapacity spoločnosti a podporovať inovácie (vrátane sociálnych inovácií), podnikanie a možnosti zmien podporou rozvoja a objavovaním nevyužitého potenciálu v rámci spoločností a území;
- podporovať vlastníctvo na úrovni spoločnosti zvyšovaním účasti v rámci spoločností a budovať zmysel pre zapojenie sa a vlastníctvo, ktoré zvyšujú účinnosť politík EÚ; a

- pomáhať viacúrovňovej správe poskytnutím spôsobu, ktorým sa miestne spoločenstvá budú v plnej miere podieľať na určovaní charakteru realizácie cieľov EÚ vo všetkých oblastiach.

Programy DG HOME – Azylového, migračného a integračného fondu, Fondu pre vnútornú bezpečnosť a Nástroja finančnej podpory riadenia hraníc a vízovej politiky – riadiacim orgánom je Ministerstvo vnútra SR

Programy územnej spolupráce

Cezhraničná spolupráca

- Interreg VI Slovensko – Česko – riadiacim orgánom je MIRRI
- Interreg VI Slovensko – Rakúsko – riadiacim orgánom je MIRRI
- Interreg VI Maďarsko – Slovensko – národným orgánom je MIRRI
- Interreg VI Poľsko – Slovensko – národným orgánom je MIRRI
- Interreg VI-A NEXT – Maďarsko – Slovensko – Rumunsko – Ukrajina – národným orgánom je MIRRI

Nadnárodná spolupráca

- Interreg Dunajský nadnárodný program 2021 – 2027 – národným kontaktným bodom je MIRRI
- Program Interreg Stredná Európa 2021 – 2027 – národným kontaktným bodom je MIRRI

Medziregionálna spolupráca

- Interact IV – národným kontaktným bodom je MH SR
- Interreg Europe 2021 – 2027 – národným kontaktným bodom je MH SR
- URBACT IV – národným kontaktným bodom je MDV SR
- Program spolupráce ESPON 2030 – národným kontaktným bodom je MDV SR

Programy priamo riadené Európskou komisiou pre programové obdobie 2021 – 2027

Prijatím viacročného finančného rámca v decembri pre programové obdobie 2021-2027 Európska únia potvrdila, že počíta so zachovaním viacerých priamo riadených programov akými sú Horizont Europe, LIFE, Kreatívna Európa, Nástroj na prepájanie Európy (CEF) a Erasmus+. Avšak v dôsledku nových výziev, ktorým čelí Európa, ako sú najmä pandémia COVID-19 alebo migrácia, vzniká potreba financovania nových oblastí, a to prostredníctvom nových priamo riadených programov Európskou komisiou. K takýmto programom patrí: program Jednotný trh, program Digitálna Európa, program EU4Health alebo program rescEU.

Nový program EU4Health poskytne na základe skúseností získaných počas pandémie COVID-19 pevný základ pre činnosť EÚ v oblasti zdravia. V oblasti výskumu a inovácie bude program Horizont Europe ťažiť zo zvýšeného financovania, a to hneď ako bude k dispozícii financovanie z Plánu obnovy prostredníctvom nástroja NextGenerationEU. Výrazne sa posilnila aj podpora zvládania migrácie a riadenia hraníc, a to aj s cieľom do roku 2027 financovať až 10 000 príslušníkov pohraničnej stráže pre Európsku agentúru pre pohraničnú a pobrežnú stráž. V oblasti bezpečnosti a obrany sa zriadi nový Európsky obranný fond na podporu konkurencieschopnosti, efektívnosti a inovačnej kapacity obrannej, technologickej a priemyselnej základne EÚ. Posilnia sa aj programy pre mladých ľudí, ako je Erasmus+ a Európsky zbor solidarity, pričom sa očakáva, že v priebehu nového viacročného finančného rámca sa počet účastníkov na programe Erasmus+ až stonásobí.

Externé finančné zdroje

- granty EHP a Nórska - www.eeagrants.sk
- Programy EÚ: WIFI 4 EU, Európa pre občanov, Interreg Europe, Program cezhraničnej spolupráce Maďarská republika - Slovenská republika, ESPON, INTERACT

- Nadácie (napr. Nadácia Slovenskej sporiteľne, Nadácia SPP, Nadácia ZSE, Nadácia Ekopolis, Nadácia ESET, Nadácia Orange)
- Grantové programy Visegradfund
- Program Stredná Európa, ETC Dunaj
- Podpora bývania – www.sfrb.sk
- Environmentálny fond – www.envirofond.sk

Finančný plán programu

Jednou z kľúčových otázok pre realizáciu programu rozvoja je schopnosť obce Malé Zlievce v priebehu jeho realizácie zaistiť zdroje potrebné na jeho financovanie. Tieto zdroje vznikajú vo viacerých sférach – v súkromnom sektore, verejnej správe, prostriedky Európskej únie. Dôležitým zdrojom budú vlastné prostriedky určené na spolufinancovanie projektov. V dôsledku absencie nevyhnutných podkladových údajov pre stanovenie finančného rámca, v ktorom by sa mal program rozvoja v strednodobom horizonte pohybovať, nie je možné stanoviť výšku prostriedkov potrebnú na realizáciu jednotlivých opatrení a aktivít. Táto časť bude konkretizovaná v závislosti od reálneho čerpania finančných príspevkov zo štrukturálnych fondov a možností obecného rozpočtu.

ZÁVER

Aj keď v zmysle zákona č. 539/2008 Z.z o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov je PHRSR podmienkou pre získanie zdrojov zo štátneho rozpočtu a doplnkových zdrojov pre rozvojové projekty obce bola jeho aktualizácia motivovaná predovšetkým potrebou koncepčného riadenia v obci Malé Zlievce v snahe čo najefektívnejšie riešiť problémy a výzvy rozvoja obce. Príprava PHRSR je pomerne zložitá cesta, ktorá vyžaduje určitú vopred stanovenú postupnosť krokov, ktoré na seba logicky nadväzujú a predovšetkým zapojenie všetkých aktérov rozvoja obce do spoločného plánovania tak, aby bol maximálne využitý potenciál územia na dosiahnutie ekonomickej, kultúrnej a spoločenskej prosperity celej obce pri akceptovaní princípov udržateľného rozvoja.

Cieľom programu nie je vyriešiť všetky problémy, ktoré sa v obci vyskytujú, ale načrtnúť smer, ktorý vytvorí vhodné podmienky pre ich riešenie. Spracovaný dokument predstavuje súčasný stav i perspektívy rozvoja obce, ktorá sa snaží zlepšiť životné podmienky svojich občanov. Danosti obce ponúkajú možnosti jej rozvoja, čo podporujú prírodné danosti obce. Najväčšou devízou obce sú však jeho obyvatelia, ktorí z veľkej časti majú o život vo svojej obci záujem a na jej rozvoji sú ochotní participovať.

Hlavným cieľom PHRSR obce je zlepšiť kvalitu života občanov, vytvoriť podmienky pre ekonomický rozvoj a presadzovať koncept udržateľného rozvoja obce. Veríme, že v spolupráci s vedením obce sa obyvateľom tohto územia podarí tento cieľ zrealizovať aj vďaka získaniu finančných prostriedkov z verejných i neverejných zdrojov.

Zoznam použitej literatúry

Kolektív (1997): Kraje a okresy Slovenska, Q111, Bratislava
Lukniš a kol. (1972): Slovensko – Príroda, Obzor, Bratislava
Štatistický úrad SR: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021
VUC BBSK (2022): Program sociálneho, ekonomického a kultúrneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja, Banská Bystrica,

VUC BBSK: Územný plán Veľkého územného celku Banskobystrický kraj, Banská Bystrica, Ministerstvo životného prostredia SR (2001): Konceptcia územného rozvoja Slovenska 2001, Bratislava
Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR: Vízie a stratégie rozvoja Slovenska do roku 2030
Partnerská dohoda SR na roky 2021-2027
Operačný program Slovensko na roky 2021 - 2027
Štatistický úrad SR (2022): Štatistická ročenka regiónov SR, Bratislava
Slovenská akadémia vied (1977): Vlastivedný slovník obcí na Slovensku I., VEDA, Bratislava
Slovenská akadémia vied (1977): Vlastivedný slovník obcí na Slovensku II., VEDA, Bratislava
Slovenská akadémia vied (1978): Vlastivedný slovník obcí na Slovensku III., VEDA, Bratislava
Slovenský ústav pamiatkovej starostlivosti a ochrany prírody A-J (1967): Súpis pamiatok na Slovensku, Obzor, Bratislava
Slovenský ústav pamiatkovej starostlivosti a ochrany prírody R-Ž (1969): Súpis pamiatok na Slovensku, Obzor, Bratislava
Peter Sule, Peter Sule ml. (2005): Encyklopédia miest a obcí Slovenska, PS-LINE, s.r.o. Lučenec
Anton Hupka (2005): Literárno-vlastivedné rozhľady po Veľkokrtíšskom regióne, Spoločnosť A.H. Škultétyho Veľký Krtíš
Jaroslava Michalová, Pavel Michal (1980): Geografia okresu Veľký Krtíš, Osveta Martin
ARCH-EKO Banská Bystrica (1992): ÚPD VÚC okres Veľký Krtíš
Štátny archív Banská Bystrica, pobočka Veľký Krtíš
Archív obce
Archív spracovateľa
Dostupné web stránky